

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління ліквідністю фінансової установи

Студентки 2 курсу 4м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Фінансове посередництво»

Ткач Ані
Вікторівни

Науковий керівник
докт. екон. наук,
Професор

Шульга Наталія
Петрівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, МВА

Жураховська
Людмила
Валентинівна

Київ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	6
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ	6
РОЗДІЛ 2	13
ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА АТ «УКРСИББАНК».....	13
2.1. Діагностика ліквідності вітчизняної банківської системи.....	13
2.2. Аналіз результативності управління ліквідністю АТ «Укрсиббанк».....	20
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ	28
3.1 Стрес-тестування ліквідності як новітній інструмент її діагностики	28
3.2 Управління ліквідністю банку в контексті різних сценаріїв	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	51
ДОДАТКИ.....	57

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ліквідність є ключовою детермінантною діяльності банку. За дефіциту ліквідності банк не може повністю виконувати свої функції, своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями перед кредиторами і вкладниками, підтримувати свою платоспроможність. Надлишкова ліквідність свідчить про неспроможність менеджменту банку ефективно використовувати наявні ресурси. В сучасних умовах трансформації та глобалізації економіки управління ліквідністю має стати пріоритетом в діяльності будь-якого банку. З цього випливає, що банківська ліквідність – це проблема і економічного і суспільного значення.

Ефективне управління ліквідністю є однією з найважливіших проблем у діяльності кожного банку. Особливо актуальна вона для українських банків, адже об'єктивні економічні умови-нестабільна ресурсна база, обмежений кредитно-інвестиційний ринок-надзвичайно ускладнюють завдання ефективного управління ліквідністю.

На сьогоднішній день існує досить багато праць вітчизняних та зарубіжних фахівців, присвячених дослідженню проблеми банківської ліквідності. Дослідженню сутності ліквідності в банках присвячено праці багатьох зарубіжних авторів: Х. Грюнінга [1], Р. Дутвейлера та ін..[2]. Питання банківської ліквідності висвітлено також у працях вітчизняних науковців, серед яких О. Дзюблюк, В. Рудан [3], М. Литвинюк, В. Демиденко [4], Бойко А. [5], Герасимович А. [6], Шептуха О. [7], Волкова В., Руденок О. [8], Чібісова В., Запорожець С., Карчева Г. [9]. Але слід зазначити, що багато питань залишаються ще не достатньо розкритими. Це обумовило необхідність даного дослідження.

Метою роботи є дослідження теоретичних та практичних засад управління ліквідністю банку, а також надання рекомендацій щодо підвищення його ефективності.

Для досягнення мети поставлені **завдання**:

- визначення сутності управління банківської ліквідності;
- визначити сутність понять «ліквідність банку» та «управління ліквідністю банку» з огляду на існуючі підходи;
- охарактеризувати систему управління ліквідністю банку на мікрорівні та фактори, що на неї впливають;
- надати кількісну характеристику ліквідності банківської системи України в динаміці;
- дослідити стан ліквідності та управління нею;
- дослідити існуючих методологій проведення стрес-тестування;
- розробити програми щодо підвищення ефективності управління ліквідністю банку.

Об'єктом дослідження є банк АТ «Укрсиббанк».

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти управління ліквідністю банку.

В основу дослідження покладено загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: методи аналізу та синтезу (для дослідження нормативних значень ліквідності банків України), метод індукції (виявлення спільних напрямів аналізу ліквідності); метод порівняння (під час дослідження поглядів дослідників на терміни «ліквідність», «управління ліквідністю»); метод узагальнення (при аналізі різних підходів до визначення поняття «ліквідністю банку», «ліквідність банківської системи»); метод групування (при групуванні фінансових показників банківської системи); методи табличного та графічного зображення даних (при вивченні стану ліквідності банківської системи), абстрактно-логічний метод (для аналізу фахової літератури, теоретичного узагальнення й формування висновків щодо сутності ліквідності банку та управління нею); метод декомпозиції (для розкриття мети дослідження та постановки завдань).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативно-правові акти щодо управління ліквідністю банків; офіційні дані Національного банку

України; праці зарубіжних та вітчизняних науковців, фінансові показники банківської системи за даними НБУ; аналітичні огляди рейтингових агентств Standard&Poor's, «Експерт-рейтинг», Fitch; рекомендації Базельського комітету; монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблеми, ресурси мережі Інтернет.

Публікації. Ткач А. Управління ризиком ліквідності у банках// Фінансова стабільність та шляхи її зміцнення - Зб. Наук. ст. студ. Денної та заочної форми навчання / відп. Ред.. Н.П. Шульга. – Київ- Київ. Нац. торг. – екон. ун-т, 2020. – 246с. Київський національний торговельно-економічний університет м. Київ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вдосконаленні заходів щодо забезпечення ліквідності на макро- та мікрорівні.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Апробація. Тези доповіді: Ткач А. Управління ризиком ліквідності у банках//Фінансово-кредиті системи: проблеми теорії та практики: Тези доп. II Всеукр. студ. наук. конф. / відп. ред. Н. П. Шульга. – Київ: Київ. нац. торг.– екон. ун–т, 2020.—246ст.

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 70 сторінок. В роботі представлено 9 таблиць, 7 рисунків, 10 додатків та 58 використано наукових джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Ліквідність банку – це його спроможність забезпечити своєчасне виконання всіх зобов'язань перед вкладниками, кредиторами та акціонерами, можливість залучати в необхідному обсязі вільні кошти юридичних і фізичних осіб, надавати кредити та інвестувати у розвиток економіки країни [10].

Аналіз публікацій, присвячених проблемам ліквідності банку, показав, що в економічній літературі залежно від цілей дослідження окремі науковці надають різні тлумачення категорії «ліквідність банку»(дод. А).

Отже, розглянувши сутність поняття «ліквідність банку», можна зазначити, що дана категорія досить складна, багатогранна, потребує детального вивчення і уточнення тлумачення. Зауважимо, що ліквідність банку є важливою характеристикою фінансового стану банку, що робить її одним з основних об'єктів банківського менеджменту[11]. На наш погляд, найбільш вдале визначення ліквідності наведено в нормативних документах НБУ (дод. Б).

Важливе значення в діяльності банку належить управлінню його ліквідністю, яке полягає в забезпеченні безперебійного проведення поточних платежів банку, основними аспектами якого є: оцінка умов його діяльності за попередні періоди, вибір найбільш оптимальних сценаріїв розвитку подій, оцінка ліквідної позиції банку, розробка управлінських рішень, спрямованих на зниження ризику виникнення дефіциту ліквідної позиції і мінімізацію витрат. При цьому в процесі управління ліквідністю банку завжди постає проблема дотримання необхідного рівня ліквідності та максимізації доходності. Адже, чим більша доходність певного виду активів, тим меншою є його ліквідність[12].

Отже: діяльність банку тісно пов'язана з управлінням рухом грошей. Загальновідомо, що для своєчасного виконання зобов'язань перед клієнтами банку необхідно повсякчас мати у своєму розпорядженні вільні кошти. Разом із

тим, аби отримувати прибуток, що є основною метою діяльності будь-якого комерційного банку, він повинен розміщувати наявні у нього вільні кошти (власні та запозичені) у прибуткові активи[13]. Тобто у процесі своєї діяльності банк постійно стикається з дилемою: яким чином розмістити грошові ресурси, аби забезпечити високий рівень прибутковості та своєчасно виконати вимоги клієнтів і кредиторів. Найкращим шляхом розв'язання цієї проблеми є побудова нарівні кожного окремого банку моделі управління ліквідністю.

Ліквідність банків формується під впливом певних чинників (*дод. В*)

Слід зазначити, що на відміну внутрішніх чинників, вплив яких банк може регулювати завдяки власній політиці та методам управління, зовнішні чинники є більше неконтрольованими. Саме це є причиною особливої уваги банків до зовнішніх чинників. Банки ретельно аналізують та прогнозують вплив цих чинників на їхню подальшу діяльність[14]. Це, в свою чергу, призводить до змін в динаміці депозитного та кредитного портфелів банку (відтоку депозитів з банку, погіршення якості кредитного портфелю).

З метою захисту інтересів клієнтів та забезпечення фінансової надійності банків Національний Банк України встановлює для всіх банків економічні нормативи. Серед них є і нормативи ліквідності, виконання яких покликане забезпечити достатню ліквідність комерційних банків, допомагає проаналізувати здатність комерційного банку виконувати свої зобов'язання, а в динаміці — ще й оцінити тенденції змін ліквідності банку, знання яких є необхідною передумовою якісного управління ліквідністю, а отже, й доброго фінансового становища банку, стабільності всієї банківської системи. Інші обов'язкові нормативи — ризику, капіталу, валютних позицій — безпосередньо не пов'язані з ліквідністю, але допомагають банку бути ліквідним, застерігаючи від надто ризикованих операцій, погіршення фінансового стану[15].

На сучасному етапі, з метою контролю за станом ліквідності банків НБУ залишив один норматив короткострокової ліквідності Н6 в дії.

Визнаючи вагомість ризику ліквідності Базельський комітет сформував та затвердив нову угоду — Базель III, що передбачає введення двох нових

показників для регулювання ліквідності: показник покриття ліквідності (Liquidity coverage ratio, LCR), що набрав чинності з 15 лютого 2018 та показник стабільного фінансування, нетто-фондування (Net stable funding ratio), що був запроваджений 24 грудня 2019[16] (дод. Г).

Запровадження коефіцієнту покриття ліквідності (LCR) має на меті сприяти стійкості банківського сектору шляхом забезпечення у банку достатнього запасу невитрачених ліквідних активів високої якості, які можуть бути легко і швидко конвертовані в грошові кошти. Розрахунок коефіцієнту здійснюється за формулою[17]:

$$LCR = \frac{\text{Високоякісні ліквідні активи (ВЛА)}}{\text{Чистий відтік грошових коштів протягом 30 днів}} \quad (1.1.)$$

Даний показник показує рівень стійкості банку до короткострокових шоків ліквідності. Це є характерним явищем для кризових періодів, коли відбувається значний відтік коштів клієнтів[18].

Показник (NSFR - Net stable funding ratio) чистого стабільного фінансування упроваджено постановою Правління НБУ від 24 грудня 2019 року, розроблений для стимулювання середньо- і довгострокового фінансування активів та операцій банків і визначає мінімальний рівень стабільного фінансування виходячи з характеристик ліквідності банківських активів і бізнесу з часовим горизонтом 1 рік. Він розраховується за формулою[19]:

$$NSFR = \frac{\text{Наявний обсяг стабільних джерел фінансування}}{\text{Необхідний обсяг стабільного фінансування}} \quad (1.2.)$$

Поняття «стабільного фінансування» визначається як сукупність інструментів капіталу та зобов'язань, що є надійними джерелами коштів в тривалих стресових умовах, і до його складу входять пасиви з різною вагою залежно від їх стабільності та терміну погашення: від елементів капіталу, розрахованого за Базель III (100%) до інших пасивів (0%). Аналогічний підхід застосовується до розрахунку напрямів фінансування, до складу яких включаються зобов'язання

за кредитами й ліквідністю, відображені на позабалансових рахунках (з вагою 5%)[20].

Головна мета NSFR - сприяти зниженню одного з системних ризиків для фінансової стабільності, пов'язаного з короткою строковістю фондування банків, збалансувати активи та пасиви банків за строками погашення, створити стимули для банків залучати депозити на довгострокові терміни та зменшити залежність від короткострокового фінансування[21].

Банки повинні будуть дотримуватися нормативу NSFR в цілому за всіма валютами, а також забезпечувати постійний розрахунок та моніторинг NSFR окремо в національній валюті та групі іноземних валют.

Згідно з нормами ЄС та Базельськими рекомендаціями мінімальне значення NSFR для банків має становити не менше 100%.

Від початку 2021 року NSFR стане обов'язковим до виконання. Певний час чинний норматив короткострокової ліквідності (Н6) застосовуватиметься одночасно з NSFR, після чого його буде скасовано[22].

Управління ліквідністю банку здійснюється за наступними етапами[23].

1. Постановка мети та завдань управління ліквідністю.

Мета процесу управління ліквідністю полягає в безперервному забезпеченні достатнього рівня ліквідності банку за мінімальних витрат. Для досягнення цієї мети перед банком постають наступні задачі щодо управління його ліквідністю:

- забезпечення пріоритетності ліквідності, у тому числі й при виборі напрямків розміщення коштів;
- постійність аналізу потреб банку в ліквідних коштах з метою уникнення як їх надлишку, так і дефіциту;
- планування та прогнозування дій банку в разі виникнення незбалансованої ліквідності та кризових ситуацій;
- врахування взаємозв'язку ризику ліквідності з іншими сферами діяльності, такими як залучення та розміщення коштів, а також управління процентним ризиком.

2. Прогнозна оцінка розвитку діяльності банку.

В матеріалах Базельського комітету відзначається необхідність аналізу варіантів розвитку ситуацій, що є альтернативними базовим. Кількість альтернативних варіантів не обмежена і залежить тільки від можливостей банку. Проте розглядається три основних:

- власне діяльність банку в умовах звичайної ділової активності (базовий варіант);
- діяльність в умовах кризи в банку;
- діяльність банку в умовах загальної кризи ринку[24].

3. Визначення планового періоду для оцінювання потреб ліквідності.

Вибір величини і періодичності часових інтервалів для кожного банку варто робити індивідуально, у залежності від розподілу інтенсивності платіжних потоків банку в часі, відносної рівномірності платежів всередині обраного часового проміжку, і ділових циклів, в яких працює банк. Ліквідну позицію банку доцільно оцінювати в короткостроковому та довгостроковому інтервалах. Для підвищення точності розрахунку ліквідної позиції банку на всіх інтервалах часу варто враховувати рух коштів на активних і пасивних рахунках, угоди за якими не мають конкретного терміну (операції з терміном до запитання).

4. Розрахунок потреби банку в ліквідних коштах за обраними часовими інтервалами чи альтернативними варіантами.

5. Визначення джерел покриття потреби в банку в ліквідних коштах.

Джерела покриття потреби банку включають до свого складу накопичену та покупну ліквідність банку.

У розрахунок накопиченої ліквідності банку входять високоліквідні активи банку:

- залишки по касі і кореспондентському рахунку в НБУ;
- кореспондентські рахунки в інших банках;
- депозити в Національному банку;
- враховані банком векселя в частині тих, що вільно обертаються на ринку.

В розрахунок покупної ліквідності банку входять:

- сума лімітів банків-контрагентів на міжбанківському ринку;
- сума кредитних ліній, відкритих на банк, і окремих договорів за корпоративними кредиторами банку; сума депозитів банку (міжбанківські і великих кредиторів банку), що знаходяться в банку;
- кредити НБУ в розмірі пакету державних цінних паперів, вільних від застави[25].

6. Обчислення розриву ліквідності (фактичного та прогнозованого) у кожному із зафіксованих інтервалів за базовим та альтернативним варіантами.

7. Складання плану дій у разі виникнення дефіциту або позитивного сальдо ліквідності:

- визначення періоду із найбільшою величиною дефіциту або надлишку ліквідності;
- аналіз періодів із найбільшим дефіцитом ліквідності на предмет можливості його погашення за рахунок управління строками угод, за укладеними із клієнтами договорами; покупною і накопиченою ліквідністю, і визначення величини чистої нестачі ліквідності (тобто дефіциту, що неможливо усунути за рахунок наявних на той період часу інструментів ліквідності);
- вибір джерел погашення нестачі чистої ліквідності, за рахунок використання надлишків, що утворилися на попередніх часових інтервалах; збільшення обсягу накопиченої і покупної ліквідності з врахуванням мінімізації фінансових витрат;
- визначення альтернативних напрямків вкладення коштів на випадок утворення надлишку ліквідності;
- складання плану залучення та розміщення коштів за строками і сумами за базовими та альтернативними варіантами;
- визначення на основі аналізу базового й альтернативного варіантів потреби банку в накопиченій ліквідності в розбивці за строками та

розробка плану роботи з розширення покувної ліквідності (встановлення кореспондентських відносин з іншими банками, відкриття кредитних ліній на банк тощо);

- оптимізація рівня накопиченої і покувної ліквідності за строками і сумами[26].

Отже, одним з основних завдань банківських установ є підтримка ліквідності. Ліквідність має важливе значення як у діяльності окремого банку, так і банківської системи загалом. Банк із недостатнім рівнем ліквідності не має змоги виконувати свої функції та здійснювати операції під час обслуговування клієнтів, рейтинг знижується, що є важливою перешкодою для запозичень коштів із зовнішніх джерел, в свою чергу банк втрачає потенційний прибуток.

В умовах погіршення економічної кон'юнктури виникає необхідність принципово нового підходу до управління ліквідністю банку, що має базуватися на врахуванні усіх факторів, що її формують. В цілому система управління банком має забезпечити оптимальне співвідношення між активами та зобов'язаннями, як з точки зору максимізації дохідності, так і позицій мінімізації витрат.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА АТ «УКРСИББАНК»

2.1. Діагностика ліквідності вітчизняної банківської системи

Виходячи з аналізу теоретичних аспектів управління ліквідністю банківської системи, діяльності Національного банку України та центральних банків світу визначимо значення показників щодо управління ліквідністю банківської системи.

Оскільки інструментарій НБУ щодо контролю ліквідності протягом двох останніх років зазнав значних змін, дослідження проводиться як минулих нормативів, так і нововведених та виявлення змін у загальному аналізі ліквідності.

Звертаючи особливу увагу на правильну оцінку ризику ліквідності, НБУ у 2019 році запровадив нові нормативи ліквідності відповідно до вимог Базель III (дод. Г). З огляду на особливості розрахунку нових показників ліквідності (LCR, NSFR) банки за умови збалансованості активів та пасивів за строками завжди мають виконувати ці нормативи [27].

Отже, впровадження й максимальне використання нових нормативів в процесі управління ризиком ліквідності банку змушують українські банки шукати та вводити в дію нові інноваційні підходи до управління банківською ліквідністю [28].

Далі варто проаналізувати динаміку нормативів ліквідності вітчизняних банків. Насамперед, розглянемо норматив миттєвої ліквідності Н4 (рис.2.1.), що встановлювався з метою забезпечення своєчасного виконання банком своїх грошових зобов'язань, які обліковуються на поточних рахунках за рахунок високоліквідних активів.

Аналізуючи динаміку дотримання нормативу Н4 (рис.2.1), слід зазначити, що даний показник перевищує нормативне значення (20%) майже в 3 рази в

середньому, що може свідчити про збільшення обсягів грошових коштів банків на кореспондентських рахунках та зростання попиту на рефінансування економіки. Зростання фактичного значення Н4 за 2018-2019рр. вказує на значний надлишок ліквідності вітчизняних банків.

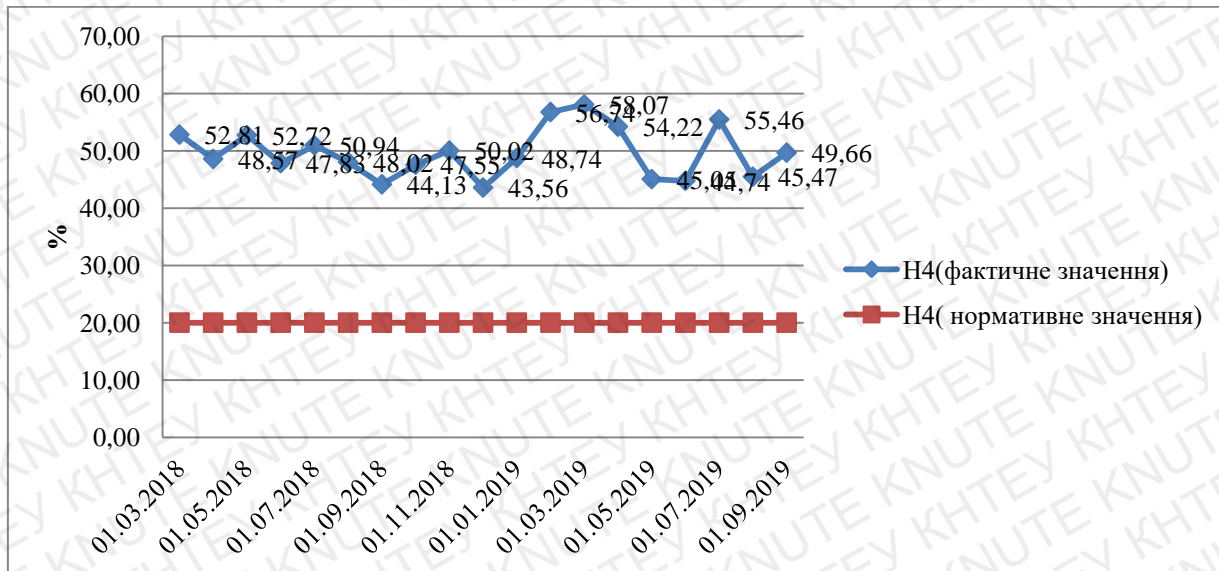

Рис.2.1. Динаміка дотримання нормативу миттєвої ліквідності банків України за період 01.03.2018-01.09.2019 рр.*

*Примітка: розраховано та побудовано автором на основі джерел [29].

Далі проаналізуємо норматив поточної ліквідності Н5 (рис.2.2.).

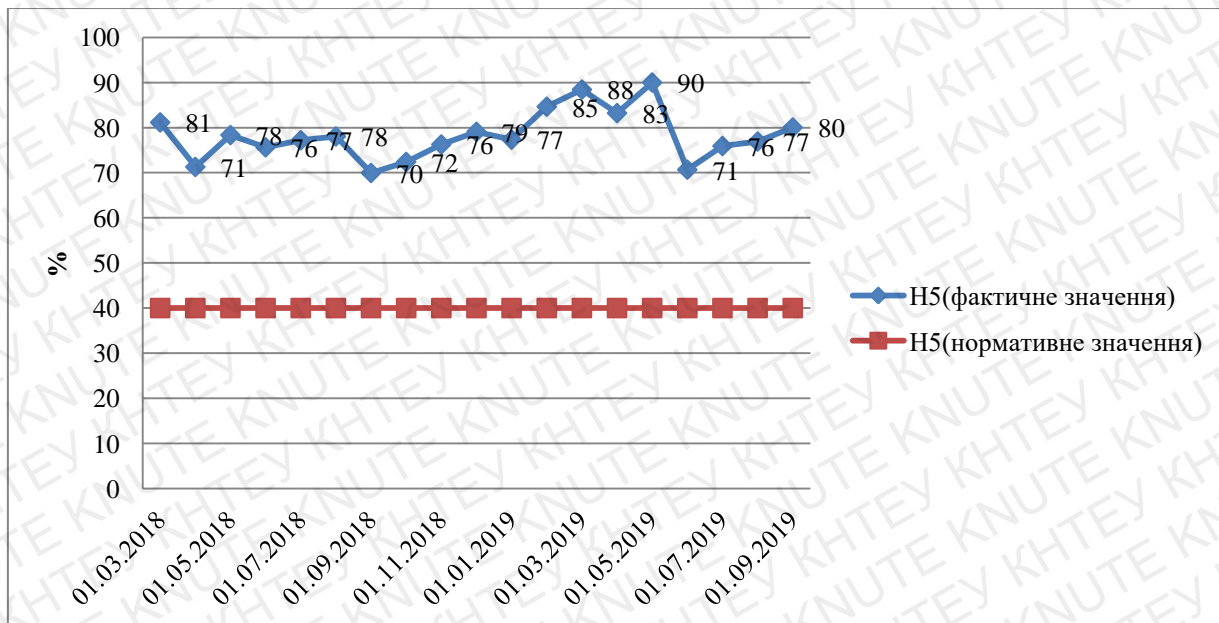

Рис.2.2. Динаміка дотримання нормативу поточної ліквідності банків України за період 01.03.2018-01.09.2019 рр.*

*Примітка: розраховано та побудовано автором на основі джерел [29].

Норматив Н5 встановлювався для визначення збалансованості строків і сум ліквідних активів та зобов'язань банку. Тож з аналізу динаміки даного нормативу (рис.2.2.) можна помітити, що фактичне значення нормативу поточної ліквідності (Н5) перевищує норматив близько у 2.5 рази. Такі відхилення свідчать про накопичення обсягів високоліквідних активів банками.

Єдиний норматив ліквідності, що лишився після реформування існуючих це норматив короткострокової ліквідності Н6, який встановлюється для контролю за здатністю банку виконувати прийняті ним короткострокові (≤ 1 року) зобов'язання за рахунок ліквідних активів. Н6 має нормативне значення 60%. Розглянемо значення даного нормативу протягом останніх п'яти років та проаналізуємо зміни у фактичному значенні нормативу (рис.2.3.)

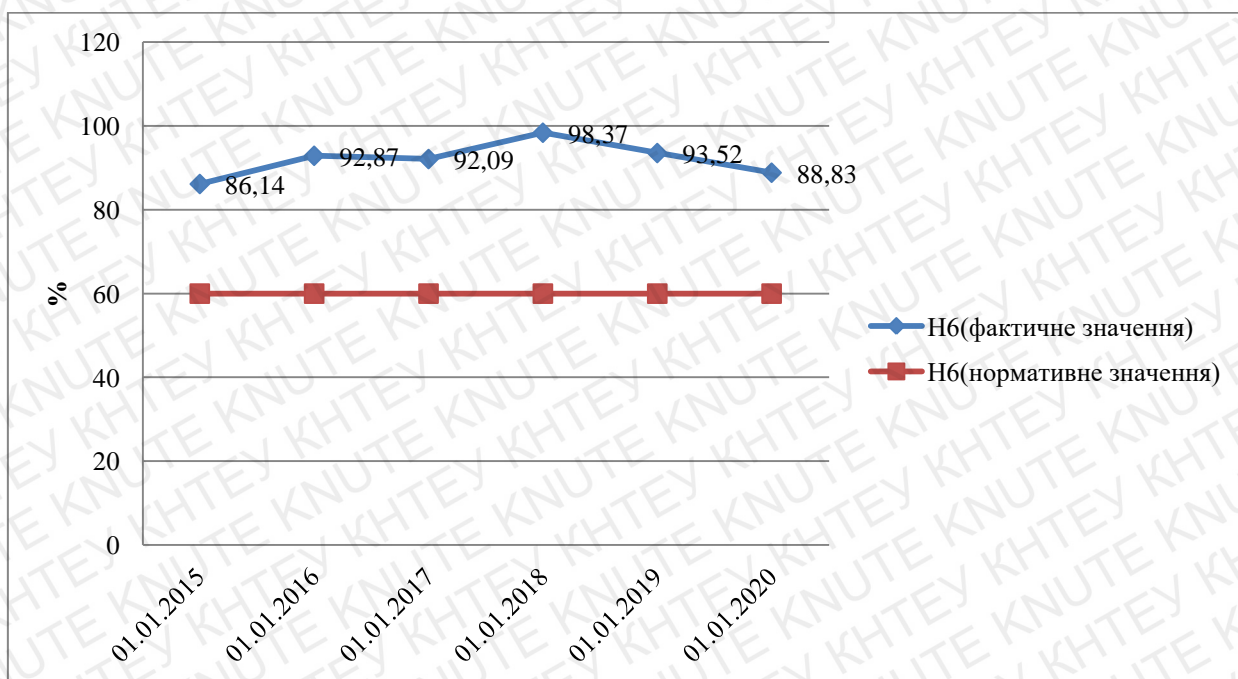

Рис.2.3. Динаміка дотримання нормативу короткострокової ліквідності банків України станом на 01.01.2015-01.01.2020рр.*

*Примітка: розраховано та побудовано автором на основі джерел [29].

Дослідивши динаміку нормативу Н6 (рис.2.3), можна зробити висновок, що нормативне значення за період 2015-2020рр. було перевищено близько у 1.5 рази, це пояснюється також прагненням мати певний запас ліквідності банків в період сучасної соціально-економічної нестабільності.

Проаналізувавши дотримання банками нормативів ліквідності, можна зробити висновок, що банки України володіють значним запасом ліквідності, точніше можна спостерігати значне перевищення показників ліквідності над нормативними значеннями. Як наслідок, запас ліквідності по банківській системі свідчить з однієї сторони про стійкість банків до можливих «стресів», з іншої призводять до зниження рівня прибутковості. Дана ситуація не є цілком позитивною, так як банки намагаючись працювати більш виважено, вклали свої кошти у високоліквідні активи, які фактично є менш дохідними, ніж активи з більшим строком вкладення.

Проаналізуємо коефіцієнт LCR[30], виконання якого було проведено на групі системно важливих банків. Проведений аналіз засвідчив, що усі банки перевищують встановлене нормативне значення у декілька разів (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1.

Динаміка коефіцієнта покриття ліквідності LCR по окремих банках України станом на 01.07.2019.-01.07.2020 рр.

Банки	Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (не менше 100 %)		Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (не менше 100 %)	
	01.07.2019	01.07.2020	01.07.2019	01.07.2020
АТ «Укресімбанк»	401,13	447,34	248,15	571,92
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	156,06	355,55	198,51	422,23
АТ «ТаскомБанк»	123,46	176,98	149,72	129,19
АТ «Кредобанк»	111,88	127,72	99,45	109,68
Акціонерний банк «Південний»	150,60	166,49	241,15	263,60
АТ «ПУМБ»	187,10	228,97	275,73	227,54
АТ «УкрсибБанк»	360,41	432,25	382,82	327,99
АБ «Укргазбанк»	209,39	246,43	194,42	171,96
АТ «ОТП Банк»	163,90	222,32	205,03	247,24
АТ «Ощадбанк»	298,08	319,64	167,46	234,01

Продовження табл..2.1.

АТ КБ «ПриватБанк»	200,73	199,57	225,00	229,27
АТ «А – Банк»	329,61	890,61	361,29	671,89
АТ «Універсал Банк»	275,63	341,34	430,80	457,67
АТ «Альфа Банк»	329,61	391,67	361,29	719,61

*Примітка: складено автором на основі джерел [29].

Далі проаналізуємо дотримання нормативу LCR з табл.2.2. Слід визначити, що 2019р як перехідний період дав змогу банкам адаптуватися до нового нормативу. Значення LCR перевищує норматив 100% у 2-3рази як у всіх валютах та і в іноземній валюті. Високоякісні ліквідні активи (ВЛА) в усіх валютах зростають. За останній рік в структурі власних активів банки суттєво наростили кошти на коррахунках в інших банках у іноземній валюті – на третину в доларовому еквіваленті. Вони є найбільшою складовою високоякісних ліквідних активів банків у іноземній валюті і забезпечили виконання банками нормативу за LCR. За даними НБУ коефіцієнт покриття ліквідності на початок 2020 року перевищував норматив майже удвічі. Лише у двох банків, Місто Банк (90,87%) та Комінвестбанк (93,44%), на 01.11.2019 LCR (за всіма валютами) був у меншим ніж 100.

Далі проведемо аналіз співвідношень кредитів та депозитів банків України за період 2015-2020 рр. (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2.

Динаміка співвідношення кредитів та депозитів банків України станом на 01.01.2015–01.07.2020рр.

Показники	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Кредити, тис. грн.	873610,8	538706,7	561328,2	588566,7	562161,5	556582,5
Депозити, тис. грн.	749056,9	849911,8	930004,5	963044,8	1097080,8	1193657,4
Коефіцієнт співвідношення кредитів до депозитів	116,6	63,4	60,4	61,1	51,2	46,6

*Примітка: складено автором на основі джерел [29].

Отже, досліджуючи табл.2.2. можна помітити зменшення співвідношення кредитної та депозитної бази, що в свою чергу показує збільшення ліквідності. Коефіцієнт співвідношення кредитів до депозитів показує ступінь фінансування кредитного портфеля за рахунок структури депозитів банку, в даному випадку бачимо поступове зменшення даного показника порівняно з 2015 роком на близько 40%. Проте даний показник не враховує ні строків погашення позичок, ні якості кредитного портфеля, тож можна визначити загальне збільшення ліквідності банків України.

Далі варто проаналізувати структуру коштів клієнтів банків, включаючи вклади юридичних та фізичних осіб, та визначимо динаміку даних коштів протягом 4 років(табл..2.3.)

Таблиця 2.3.

Структура коштів клієнтів в зобов'язаннях по системі платоспроможних банків України за 2017-2020рр., станом на 01.01.

Дата	Кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ			Кошти фізичних осіб		
	Усього, млн.грн.	у т.ч. кошти на вимогу, млн..грн.	частка коштів на вимогу у загальній кількості, %	Усього, млн.грн.	у т.ч. кошти на вимогу, млн..грн.	частка коштів на вимогу у загальній кількості, %
2017	412726	295837	71,7	437152	117601	26,9
2018	426862	303423	71,1	478100	152689	31,9
2019	430161	304578	70,8	508457	180842	35,6
2020	525041	404453	77,0	552592	215929	39,1

*Примітка: складено автором на основі джерел [22].

Задля забезпечення новостворених нормативних вимог банки повинні велику увагу звертати на покращення депозитної діяльності. Як бачимо з табл.2.3. в структурі зобов'язань за платоспроможними банками частка коштів суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ на вимогу на 01.01.2017 року складала 71,7%, а, відповідно, у коштах фізичних осіб – 26,9%.

А уже на 01.01. 2020 року ці дані зросли до 77,0% коштів суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ, і до 39,1% коштів фізичних осіб.

Динаміка процесів у банківській системі впродовж другої половини 2019 р. та початку 2020 р. змушує констатувати виникнення кризи надлишкової ліквідності банківської системи України. Слід помітити, що уже тривалий час спостерігається непродуктивне використання високоліквідних активів. Найвагомим доказом непродуктивного використання високоліквідних активів банками України є порівняння величини коштів банків у депозитних сертифікатах НБУ (вільних високоліквідних коштів, які банки мали б спрямовувати на кредитування реального сектору економіки) та кредитного портфеля банківської системи. Проблема короткострокового фондування значно підвищує ризики ліквідності, а тим більше не сприяє вкладенням інвестицій в довгострокові проекти. По даним НБУ, 20% депозитних вкладів мають термін до одного місяця, а ще 10% – від одного до трьох місяців. НБУ істотно удосконалив механізм регулювання ліквідності банківської системи, нівелювавши вплив міжбанківського кредитування, натомість спричинив пріоритетність механізму рефінансування та депозитних сертифікатів, що максимізувало вплив НБУ на регулювання ліквідності банківської системи України [31].

2.2. Аналіз результативності управління ліквідністю АТ «Укрсиббанк»

У даній роботі проаналізуємо стан ліквідності АТ «Укрсиббанк» (дод.Ж). За період з 01.01.2020 по 01.07.2020 чисті активи АТ «Укрсиббанк» виросли на 18,12% (з 53,197 млрд. грн. до 62,837 млрд. грн.), обсяг кредитного портфеля Банку зменшився на 12,17% (з 21,371 млрд. грн. до 18,770 млрд. грн.), а його частка в активах Банку скоротилась на 10,30 п.п. (з 40,17% до 29,87%).

В структурі активів АТ «Укрсиббанк» вагому частку займають високоліквідні інструменти. Так, станом на 01.07.2020 стаття балансу банку «грошові кошти в касі» складала 2,944 млрд. грн., кошти в НБУ та обов'язкові резерви Банку становили 3,050 млрд. грн., а портфель цінних паперів та інвестицій в асоційовані і дочірні підприємства складав 13,738 млрд. грн., тобто 31,40% активів банку були сформовані з високоліквідних інструментів.

Крім того, АТ «Укрсиббанк» продовжує залишатися активним учасником міжбанківського ринку: станом на 01.07.2020 обсяг коштів банку в інших фінансових установах складав 21,019 млрд. грн. або 33,45% активів АТ «Укрсиббанк». Отже, станом на 01.07.2020 портфель активів банку, як і раніше, був добре диверсифікованим, що позитивно впливало на його якісні характеристики.

Частка NPL в кредитному портфелі АТ «Укрсиббанк» станом на 01.08.2020 складала 9,13% тоді як середній показник NPL по банківській системі України станом на 01.07.2020 був на рівні 50,21%.

Насамперед, проаналізуємо структуру та динаміку зобов'язань даного банку (табл. 2.4.).

Порівнюючи показники зобов'язань (табл. 2.4) 2019р. з 2020р. варто вказати на збільшення частки коштів клієнтів на близько 10%. Незважаючи на зростання процентних витрат, збільшення частки строкових коштів клієнтів у загальній сумі зобов'язань є позитивним явищем, оскільки вони є найстабільнішою частиною ресурсів. Чим більше стабільна частина коштів

клієнтів (депозитів), тим вищою є ліквідність банку, оскільки в цій частині акумульовані ресурси не відтікають з банку.

Таблиця 2.4.

**Динаміка зобов'язань АТ «Укрсиббанк» за період 01.01.2017-
01.01.2020рр., тис.грн.**

	2017	2018	2019	2020
Зобов'язання:				
Заборгованість перед іншими фінансовими установами за амортизованою вартістю	319 074	67 443	6 272	10 269
Деривативи	60 527	7 196	7 387	702
Кошти клієнтів	36 341 133	36 479 687	41 232 291	45 343 569
Субординований борг	3 967 180	3 201 143	3 111 382	253 119
Інші фінансові зобов'язання	591 924	814 194	1 003 197	646 544
Умовні та кредитні зобов'язання	620 708	654 678	1 133 048	1 107 561
Усього потенційних майбутніх виплат за фінансовими зобов'язаннями	41 900 546	41 224 341	46 493 577	103 698

*Примітка: складено автором на основі джерел [32].

Далі проаналізуємо в якості депозитної бази, яка визначається часткою стабільних депозитів у банку. Підвищення стабільної частки депозитів зменшує потребу банку в ліквідних коштах, оскільки передбачає відновлюваність зобов'язань банку. Найбільша нестабільність спостерігається у депозитів до запитання, що пов'язано з їх низькою залежністю від рівня процентної ставки (табл..2.5.).

Проаналізувавши табл. 2.5., варто зазначити, що поточні рахунки та рахунки до запитання становлять 86,67% загального обсягу коштів клієнтів. Питома вага коштів клієнтів до запитання впливає на стабільність ресурсної бази банку. Слід зазначити, що вклади з 2019р. по 2020р. збільшуються, окрім строкових вкладів фізичних осіб, що характеризує недовіру до банків.

Таблиця 2.5.

**Структура коштів клієнтів в АТ «Укрсиббанк»
станом на 01.01.2019-01.01.2020**

	2019	2020	Абсолютне відхилення	Часткове Відхилення
Поточні рахунки/рахунки до запитання				
Кошти юридичних осіб	22 234 847	22 640 668	405821	1,825
Кошти фізичних осіб	13 354 103	16 867 950	3513847	26,313
Всього поточних рахунків/рахунків до запитання	35 588 950	39 508 618	3 919 668	11,014
Строкові кошти				
Кошти юридичних осіб	4 033 261	4 402 550	369 289	9,156
Кошти фізичних осіб	1 438 353	1 380 869	-57 484	3,99
Всього строкових коштів	5 471 614	5 783 419	311 805	5,7
Всього коштів клієнтів	41 060 564	45 292 037	4 231 473	10,3

*Примітка: складено автором на основі джерел [32].

Моніторинг термінів погашення за договорами, викладені у дод. Е та дод.И. Далі проведемо геп-аналіз[33], основні показники якого вкладені у табл.2.6.

Таблиця 2.6.

**Аналіз розриву ліквідності АТ «Укрсиббанк» банку за 2017-2020 рр.,
станом на 01.01, тис.грн.**

Показник	2017	2018	2019	2020
Активи	45 329 635	46 179 779	52 088 458	53 318 203
Зобов'язання	41 520 009	40 552 174	45 298 705	46 389 720
Величина GAP	3 809 626	5 627 605	6 789 753	6 928 483
Коефіцієнт GAP	1,092	1,14	1,15	1,15
Кумулятивний розрив ліквідності(геп)	3 809 626	9 437 231	16 226 984	23 155 467

*Примітка: складено автором на основі джерел [32].

Отже, як бачимо, розрахунки показали, що кумулятивний геп у 2020 рік для АТ «Укрсиббанк» складає – 23 155 467 тис.грн. Розрив є позитивним, тобто активи перевищують обсяг зобов'язань. Надлишок ліквідності означає, що наявні ліквідні кошти за обсягом перевищують їх використання, тож існує додатній розрив ліквідності. Варто зазначити, що додатне значення кумулятивного гепу вказує на те, що ризик ліквідності відсутній протягом 2019-2020рр.

Далі зробимо моніторинг термінів погашення за договорами(табл..2.7.)

Таблиця 2.7.

Аналіз активів та зобов'язань АТ «Укрсиббанк» за строками погашення станом на 01.01.2020рр

Показник	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	Більше 12 місяців	Строк погашення не визначений	Всього
Активи	36 701 358	3 880 388	3 404 712	6 580 924	10 914	50 578 296
Зобов'язання	44 325 056	811 437	961 857	94 260	-	46 192 610
Чистий розрив ліквідності	(7 623 698)	3 068 951	2 442 855	6 486 664	10 914	4 385 686
Кумулятивний розрив ліквідності	(7 623 698)	(4 554 747)	(2 111 892)	4 374 772	4 385 686	(5529879)

*Примітка: складено автором на основі джерел [31].

Як бачимо, кумулятивний розрив ліквідності є від'ємним, що свідчить про можливу потребу у додаткових ліквідних коштах, що спричинить підвищення ризику ліквідності.

Отже досліджуючи дод.І, станом на кінець дня 31 грудня 2019 року до складу цінних паперів та інвестицій входили боргові цінні папери, видані міжнародними фінансовими установами та іноземними органами державної влади валовою вартістю 2 414 726 тисяч гривень, які мають котирування на

міжнародних ринках і які банк може продати (хоча банк має намір утримувати їх до повного погашення). Як бачимо, кумулятивний розрив є додатнім, що є позитивним явищем, оскільки активи забезпечують покриття всіх зобов'язань. Строки активів та зобов'язань і спроможність заміни процентних зобов'язань після настання строку їх погашення є важливими чинниками оцінки ліквідності та її реакції на зміни процентної ставки та курсу обміну валют. незважаючи на те, що значна частина коштів клієнтів являє собою депозити до запитання, диверсифікація цих вкладів за кількістю та типом вкладників свідчать про те, що ці кошти клієнтів забезпечують довгострокове і стабільне джерело фінансування АТ «Укрсиббанк»

Далі варто проаналізувати дотримання існуючих нормативів ліквідності банку. Розглянемо, динаміку нормативу поточної ліквідності на досліджуваному банку «Укрсиббанк» (рис. 2.4.).

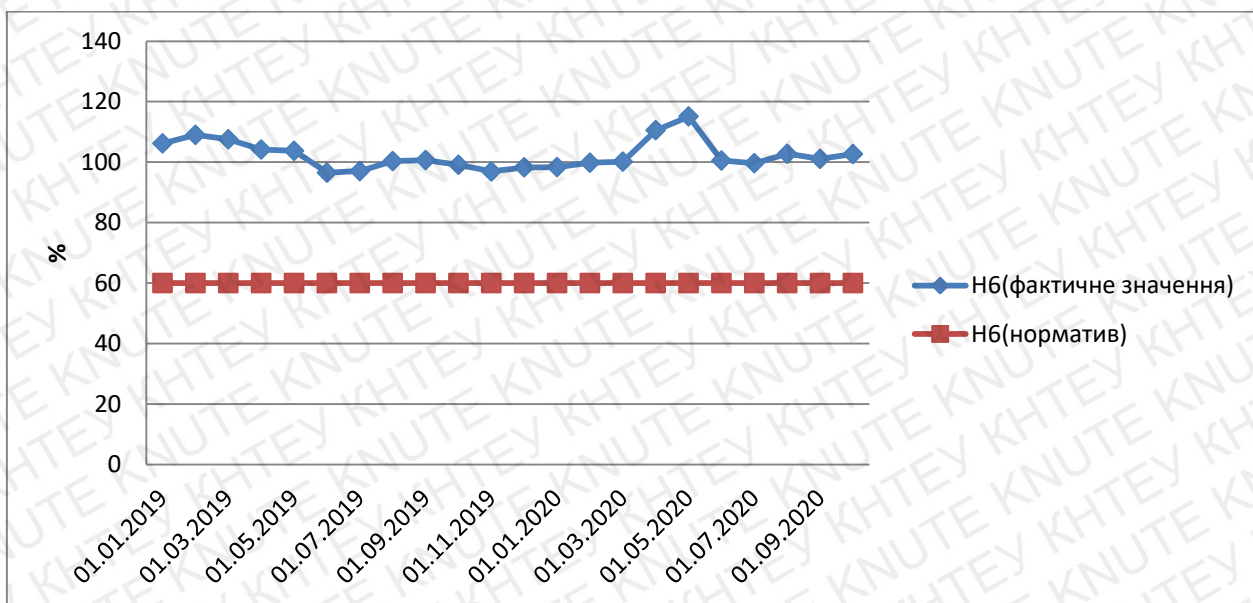

Рис. 2.4. Динаміка нормативу Н6 в банку «Укрсиббанк» за період з 01.01.2019-01.10. 2020рр.

*Примітка: складено автором на основі джерел [31].

Як бачимо з динаміки нормативу Н6(рис.2.5) впродовж 2019 року та початку 2020 року норматив короткострокової ліквідності АТ «Укрсиббанк» (Н6) коливався в межах від 96,51% до 118,60%. Динаміка Н6 банку була

нерівномірною, при цьому, його значення на постійній основі з вагомим запасом перевищували встановлений НБУ граничний рівень, а також були помітно вищими за середні показники даного нормативу по банківській системі України. Станом на 03.08.2020 Н6 банку склав 102,76%, що на 42,76 п.п. перевищувало встановлене регулятором граничне значення, а також було на 13,97 п.п. більше, ніж середньо-ринковий показник.

Отже, проаналізувавши рис.2.4., бачимо в АТ «Укрсиббанк» різке підвищення нормативу Н6 з березня 2020 року, що пов'язано з всесвітньою пандемією. Загалом дотримується нормативного значення поточної ліквідності.

Розглянемо, запроваджений коефіцієнт покриття ліквідності протягом всього терміну дії даного нормативу (рис.2.5).

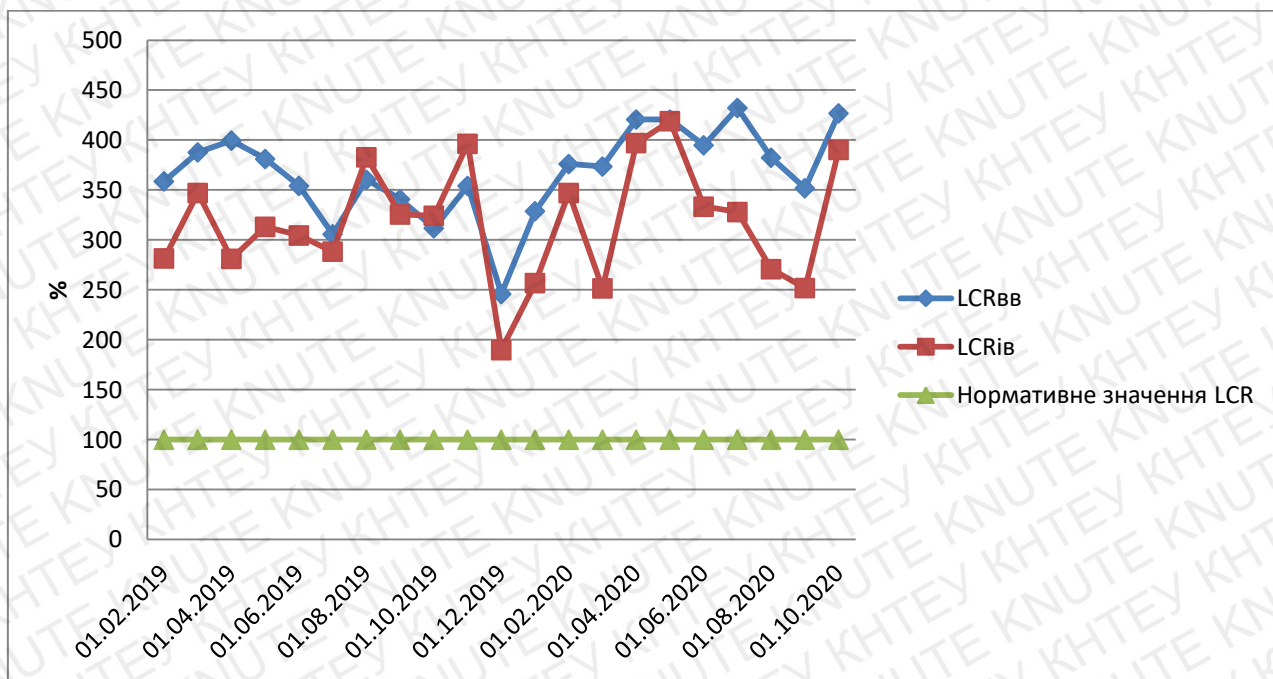

Рис. 2.5. Динаміка нормативу LCR в АТ «Укрсиббанк» за період 01.02.2019-01.10.2020 р.

*Примітка: розраховано та побудовано автором на основі джерел [31].

Проаналізувавши рис.2.6., можна зробити такі висновки:

- коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCRвв) АТ «Укрсиббанк» в період з 01.01.2019 по 01.08.2020 коливався в діапазоні

245,88-432,25%, в рази перевищуючи встановлені НБУ граничні значення для даного нормативу.

- станом на 01.08.2020 LCR_{вв} Банку складав 382,41%, що в 3,82 рази перевищувало граничне значення, встановлене НБУ для даного коефіцієнта на рівні 100%.
- коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR_{ів}) АТ «Укрсиббанк» впродовж 2019 року та січня-липня 2020 року коливався в рамках 191,08-418,99% та переважно в рази перевищував встановлені НБУ граничні значення для даного коефіцієнта.
- станом на 01.08.2020 LCR_{ів} Банку складав 270,81%, що в 2,71 рази перевищувало встановлене НБУ нормативне значення на рівні 100%.

Також можемо розрахувати коефіцієнт загальної ліквідності, який характеризує максимальну можливість банку в погашенні зобов'язань всіма активами. Рекомендоване значення коефіцієнта має бути не менше ніж 100%. У 2018р. значення даного коефіцієнта становив – 114,99%, у 2019р – 114,94%. Коефіцієнт загальної ліквідності у 2019 та 2018рр. був дотриманий.

Наступним кроком є аналіз інвестиційного портфеля(дод.Л), одним із завдань якого є досягнення запланованого рівня ліквідності активів. Як бачимо обсяг державних сертифікатів займає найбільшу частку цінних паперів та інвестицій 77,17%, що є основним інструментом, за допомогою якого НБУ абсорбує надлишкову ліквідність банків. Обсяг депозитних сертифікатів зріс у 2 рази порівняно з 2019р. Зокрема, у лютому 2020 р. банки на 76,23 % формували високоліквідні ресурси за рахунок депозитних сертифікатів, а співвідношення обсягу таких сертифікатів до кредитного портфеля досягло 17,74 %.

Отже, АТ «Укрсиббанк» є дуже добре забезпечений ліквідністю, на що вказують показники відповідних нормативів. Портфель активів банку добре диверсифікований, що позитивно відображається на його якісних характеристиках. За підсумками першого півріччя 2020 року АТ «Укрсиббанк» отримав прибуток в обсязі 665,112 млн. грн., що на 54,37% менше прибутку

банку за перше півріччя 2019 року. При цьому варто звернути увагу, що тенденція зниження прибутку є загальною для банківської системи України. Також слід підкреслити, що впродовж 9 останніх кварталів АТ «Укрсиббанк» демонстрував високі фінансові результати. Здатність АТ «Укрсиббанк» можна високо оцінити в непростих макроекономічних умовах діяльності генерувати обсяги доходів та прибутку, що позитивно впливає на його кредитний рейтинг. І як по всій банківській системі, та і по АТ «Укрсиббанк» спостерігається забезпечення ліквідністю, точніше надлишок ліквідних коштів.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

3.1 Стрес-тестування ліквідності як новітній інструмент її діагностики

Окрім нормативів ліквідності, важливу роль в управлінні ризиком ліквідності відіграє стрес-тестування. До настання світової фінансової кризи багато банків не надавали особливого значення поняттю «стрес-тестування», розглядаючи його як функцію управління ризиками. У травні 2009 року Базельським комітетом було оприлюднено документ «Принципи ефективної практики стрес-тестування і нагляду», що містить основоположні підходи до проведення комплексного стрес-тестування, що враховують основні ризики кредитної установи [35].

Стрес-тестування як важливий інструмент ризик-менеджменту в банку виникло на початку 1990-х років. США стали країною, де вперше почали здійснювати тестування банківської системи за умов настання певних стрес-подій. Згодом такий досвід почав запроваджуватися і в країнах Європи. Базельським комітетом надаються конкретні рекомендації щодо здійснення стрес-тестів. Фахівцями МФВ також розроблені свої механізми стрес-тестування на макроекономічному рівні, які були успішно апробовані в різних країнах. На міжнародному рівні стрес-тестування європейських банків проводиться Європейським банківським управлінням (European Banking Authority, ЕВА) [36].

Із постанови Національного банку України маємо визначення: «Стрес-тестування - метод вимірювання ризику, що дає змогу оцінити потенційні несприятливі результати впливу ризиків як величину збитків, що можуть стати наслідком шоківих змін різних факторів ризиків (курсів іноземних валют, процентних ставок та/або інших факторів), які відповідають виключним (екстремальним), але ймовірним подіям.»[37].

Банк регулярно (не рідше одного разу на квартал) здійснює стрес-тестування з метою оцінки ризиків та визначення своєї спроможності протистояти потрясінням та загрозам, на які банк наражається під час своєї діяльності, або які можуть виникнути в майбутньому. Банк розробляє єдиний внутрішньобанківський документ або окремі розділи щодо стрес-тестування у відповідних документах щодо кожного з видів ризиків про порядок здійснення/проведення стрес-тестування (програма проведення стрес-тестування)[38].

Мета стрес-тестування ліквідності - проаналізувати, чи має фінансова установа достатньо джерел фінансування, щоб протистояти несподіваним зривам ринку, враховуючи її склад балансу, профіль фінансування та бізнес-стратегію. Хоча, здавалося б, прямолінійне, проектування та впровадження системи, яка ефективно виконує цю мету повторюваним та автоматизованим способом, є складним, при цьому слід враховувати багато факторів.

Виконання вимог Базеля III щодо управління ризиками ліквідності та впорядкування процесу стрес-тестування ліквідності вимагає, в ідеалі, фінансовій установі мати набір якісних та кількісних інструментів. Вони повинні створити надійну політику та систему управління ліквідністю, а також план фінансування на випадок непередбачених ситуацій, щоб задовольнити свої потреби в ліквідності в умовах стресу та включати кількісну інформацію, отриману в процесі стрес-тестування ліквідності.

Фінансові установи повинні розвивати інфраструктуру та поведінкову аналітику для виконання прогнозів грошових потоків за різними сценаріями та формування не тільки обов'язкових нормативних буферів, а й показників стрес-тестування ліквідності. Вони також повинні розробляти індивідуальні, перспективні сценарії, щоб точно відображати свою бізнес-модель, та включати спеціальні фінансові, поведінкові та економічні змінні відповідно до їх складу балансу та профілю фінансування. Далі варто проаналізувати невизначеність відновлення активів та його здатність утримувати конкурентну позицію під час створення нового бізнесу в періоди стресу ліквідності. Необхідно регулярно

розробляти, впроваджувати та оновлювати обмежувальну систему, яка визначає потенційні джерела ризику ліквідності та концентрації фінансування.

Нарешті, для задоволення вимог законодавства та внутрішніх зацікавлених сторін установи повинні створити індивідуальний набір звітів про стрес-тестування ліквідності. Для цього загальнокорпоративна програма стрес-тестування повинна централізувати відповідну інформацію та методології управління ліквідністю та стрес-тестування. Ця програма забезпечить узгодженість наголошених показників кредиту та ліквідності, а також послідовний аналіз сценаріїв профілів ризику кредиту, фінансування, ліквідності та платоспроможності банку.

Базельським комітетом у методичних рекомендаціях щодо загальних підходів до проведення стрес-тестування кредитних установ було обґрунтовано та надано повну інформацію щодо стрес-тестування та виокремлено основні види ризиків, що використовуються : кредитний ризик, ризик ліквідності, ринковий ризик, операційний ризик (рис.3.1.)

Головна перевага стрес тестування це прогнозування можливих змін в діяльності окремої фінансової установи та й банківської системи загалом в період передкризових явищ, можливість передбачити та не допустити негативних ситуацій, а в разі їх виникнення мати інформацію щодо реакції банку (банківської системи) на можливу ситуацію.

Досліджуваний ризик ліквідності характеризується неспроможністю банку реалізувати активи для погашення зобов'язань на момент строку погашення.

Головна мета – аналіз достатності потоків грошових коштів до банку для погашення зобов'язань перед кредиторами, вкладниками тощо.

Рис.3.1. Банківські ризики, за якими може проводиться стрес-тестування.

*Примітка: побудовано автором на основі джерел [39].

В практиці стрес-тестування використовується на різних рівнях як мікро-, так і макрорівні (дод.Л)

Фактори ризику ліквідності включають [40]:

- невідповідність(мінімальна) між очікуваними потоками грошових коштів, пов'язаних з активами, та зобов'язаннями;
- неспроможність швидко реалізувати існуючі активи;
- вимога реалізації активів з різним рівнем ліквідності, включаючи часові обмеження та можливі потенційні витрати;
- активи, право на реалізацію яких є обмеженим (активи в заставі);
- сукупний стан грошових потоків фінансової установи(кредитної) та можливість прийняття та адекватне втримання неочікуваних відтоків грошових коштів, що спричинені довгостроковим поверненням вкладів та різке зменшення притоку грошових коштів від наданих кредитів.

Рис. 3.2. Види стрес-тестів банку

*Примітка: побудовано автором на основі джерел [36].

Для точного проведення стрес-тестування доцільно визначити основні фактори ризиків(табл.3.1.)

Таблиця 3.1.

Основні фактори ризиків при розробці стрес-тестів

Макроекономічні категорії	Мікроекономічна категорії
стабільність економічної ситуації <ul style="list-style-type: none"> • економічний спад; • сила та інтенсивність кризи; • темпи інфляції і т.д. 	стан платоспроможності
рівень політичної та геополітичної стабільності	кредитна політика
стійкість фінансових ринків (у тому числі банківського)	відтік залучених коштів

зміни процентних ставок наприклад, LIBOR, облікової ставки	можливість доступу кредитної установи до зовнішніх джерел підтримання ліквідності
інфляційний ризик (пов'язаний з можливою втратою первісної вартості активів)	конкурентна позиція кредитної установи (визначена за методикою SWOT-аналізу як узагальнена оцінка)
можливість знецінення майна, що перебуває як забезпечення за кредитними операціями кредитної установи <ul style="list-style-type: none"> • через падіння цін на ринку нерухомості, • кризу окремих галузей економіки тощо 	

*Примітка: побудовано автором на основі джерел [40].

Для стрес-тестування Національний банк України розробив два сценарії: базовий і несприятливий. Останній містить фактори найбільших, на думку регулятора, ризиків, його припущення ґрунтуються на статистиці попередніх криз та є консистентними з погляду макроекономічних взаємозв'язків. Несприятливий сценарій сконструйовано так, що його втілення призводить до реалізації, насамперед, кредитного, а також процентного й валютного ризиків. У ньому закладено зниження реального ВВП, девальвацію гривні, прискорення інфляції та пов'язане із цим підвищення відсоткових ставок [42].

Горизонт прогнозування становить три роки, це дає змогу відобразити всі стадії розгортання кризи – від її виникнення до початку відновлення економіки. Базовий сценарій слугує базою для порівняння результатів стрес-тесту й не є прогнозом.

Результати оцінювання за базовим та несприятливим сценаріями не є прогнозами фінансових показників. Сценарії розроблено так, щоб виявити вплив основних ризиків на діяльність банку за поточного його стану.

У 2018 р. Національний банк України провів стрес-тестування найбільших українських банків. Стрес-тестування проходили 24 банки, у яких

зосереджено понад 94% активів української банківської системи. За базового сценарію більшість проаналізованих банків залишаються достатньо прибутковими, а рівень їхнього капіталу зростає. Попри це, 11 банків потребували збільшення капіталу для досягнення мінімально необхідного рівня достатності за базовим сценарієм. За несприятливого сценарію капітал 18 банків опускається нижче граничного рівня, який для нормативу достатності основного капіталу становив усього 3.5%, регулятивного – 5%. Загальний кумулятивний вплив гіпотетичної кризи на основний капітал сягає майже 7.5 в. п. нормативу достатності – цей показник знижується до 2.4% у трирічному прогнозованому періоді.

Суттєво погіршилися результати стрес-тестування роздрібних банків. Це пов'язано з консервативним припущенням, що за умови шоку п'ята частина незабезпечених кредитів фізичних осіб зазнає дефолту. Другий рік поспіль значна потреба в капіталі банків виникає у банків із концентрованими корпоративними кредитними портфелями. Дев'ять банків удруге успішно проходять стрес-тестування. Більшість із них – іноземні, а також державні Приватбанк та Укргазбанк. Серед банків, що торік потребували капіталу, у 2019 не виявлено його нестачі для ПУМБу та Альфа-Банку [43].

За результатами стрес-тесту не зафіксовано дефіцит капіталу ані за базовим, ані за несприятливим макроекономічним сценарієм у ПриватБанку, Укргазбанку, Креді Агріколь, Райффайзен Банку Аваль, Укрсиббанку, ОТП Банку, Прокредит Банку, Кредобанку, Альфа-Банку, Ідея Банку, ПУМБу[43].

Стрес-тестування, додатково до оцінки якості активів, у 2020 році проведуть 16 банків, на які припадає 44% активів банківської системи.

Зважаючи на це, під стрес-тестуванням ліквідності банку пропонуємо розуміти оцінку потенційного впливу на компоненти ліквідності банку низки заздалегідь визначених деструктивних факторів, які відповідають екстраординарним, проте ймовірним подіям.

У Базелі III зазначається, що з метою здійснення ефективного управління ліквідністю банки повинні завчасно формувати запас ліквідних

коштів, який здатний абсорбувати вплив різного роду шоків зовнішнього середовища. Тому рекомендується розробляти методики стрес-тестування ліквідності на основі застосування сценарного аналізу[43]. Пропонуємо науково-методичний підхід до сценарного стрес-тестування, розроблений із урахуванням міжнародного досвіду та адаптований до умов здійснення вітчизняної банківської діяльності, алгоритм якого показаний на(*дод.М*)

Отже, ефективне стрес-тестування ліквідності фінансової установи, яке включає методологічні підходи стрес-тестування LCR та NSFR від Basel III з концепціями CLAR та умовної ліквідності, представлятиме унікальну проблему при інтеграції між ризиками. Найкращою практикою буде, якщо фінансова установа буде інтегрувати систему стрес-тестування ліквідності у свою програму загального стрес-тестування. Інтеграція інфраструктури управління даними, поведінкової аналітики, систем розрахунку грошових потоків та систем звітності про ліквідність у корпоративну платформу управління ризиками для зменшення витрат, підвищення ефективності та автоматизації розрахунку та подання нормативних вимог. Ця інтеграція полегшує послідовний аналіз стрес-тестування ліквідності між класами активів, типами ризику та іншими нормативними вимогами, пов'язаними зі стрес-тестуванням (наприклад, CCAR). Уся інформація, необхідна для розрахунку, управління, звітності та моніторингу показників стрес-тестування ліквідності, повинна бути легко розрахована та економічно ефективною.

Звичайно, рамки стрес-тестування ліквідності повинні дозволяти інтегрувати персоналізовані сценарії та внутрішні поведінкові припущення для ефективного аналізу, розрахунку та звітності про показники ліквідності та фінансування за кількома вимірами, відповідати нормативним вимогам щодо стрес-тестування ліквідності (наприклад, CLAR), допомогти у внутрішній аналіз (наприклад, стратегічне планування фінансування та FTP) та забезпечити масштабованість, використовуючи існуючі системи в установах[44].

3.2 Управління ліквідністю банку в контексті різних сценаріїв

Через поточну кризу COVID-19 банки готуються до потенційно руйнівних сценаріїв, які можуть вплинути у наступні місяці. Тому слід дбати про підтримку ліквідності банку.

Вдосконалення інструментів управління ліквідністю банку:

- проведення активних операцій з державним боргом, зокрема викуп, обмін та репо, операції з державними цінними паперами;
- розвиток внутрішнього фондового ринку та капіталу інфраструктура ринку;
- впровадження нових інструментів управління ліквідністю;
- використання операцій репо, що дозволяє мінімізувати ризики та ефективно управляти ліквідністю;
- управління мінімальним залишком коштів з урахуванням ризиків та витрат;
- створення можливостей для отримання короткострокових позик у комерційних банків у разі недостатньої кількості коштів;

Окрім регулювання з боку НБУ, кожен банк окремо має запобігати надмірному підвищенню ризику ліквідності за допомогою ефективного банківського менеджменту, головними складовими якого повинні бути такі:

- безперервний моніторинг та аналізування потреб банку в ліквідних засобах для уникнення їх дефіциту та профіциту;
- розроблення коротко- та довгострокових планів і стратегій щодо діяльності банку за умови незбалансованої ліквідності та форс-мажорних обставин;
- управління коррахунками, лімітами та касою банку;
- контролювання усіх сфер діяльності банку, які пов'язані із ризиком ліквідності, зокрема, залученням та розміщенням коштів, коригування рівня процентних ставок[45].

На даний момент найважливішим аспектом підвищення ліквідності є підвищення довіри до банківського сектору та економіки в цілому. Підвищення довіри зазвичай супроводжується збільшенням припливу інвестицій.

Підвищення довіри до банківського сектору вимагає наступного:

1. Капіталізація центрального банку - це дозволить центральному банку безперешкодно виконувати всі необхідні функції.
2. Ефективне та ефективно використання ресурсів країни для встановлення уряду на п'єдесталі для стійкого економічного зростання та розвитку.
3. Безперервна повторна співпраця з міжнародним співтовариством та співробітниками, за якими здійснюється контроль (хоча переваги для ліквідності
4. Заходи щодо захисту країни від зловживань з боку країн регіону - ставши доларизованими, ми стали дешевим джерелом твердої валюти для громадян інших країн регіону
5. Поліпшення загального інвестиційного середовища.
6. Програми фінансової інклюзії та фінансової грамотності повинні бути розгорнуті в країні, щоб залучати ресурси.
7. Формування довіри серед громадян, щоб вони вдавалися до здійснення своїх операцій через офіційну банківську систему [47].

Ризик-фактор, що став головною передумовою банківської кризи є ризик ліквідності. Для побудови стратегічних сценаріїв підвищення ефективності управління ліквідності банківської системи, визначимо три фази ліквідності. (табл. 3.4).

Загроза ліквідності банківської системи – це процес впливу негативних чинників на ліквідність банківської системи, порушуючи його платоспроможність [49]

Таблиця 3.2.

Забезпечення ліквідності банківської системи на основі діагностики економічних явищ та процесів

Зовнішні показники	Діагностика	Заходи забезпечення
<ul style="list-style-type: none"> • відкритість і доступність міжбанківського ринку; • різниця між обсягами грошових коштів на коррахунках банків в Національному банку України та затребуваною сумою обов'язкових резервів; • значні коливання курсу національної валюти; - дефолти першокласних компаній-позичальників; • зміни процентних ставок, наприклад, облікової ставки тощо 	Загроза ліквідності	<ul style="list-style-type: none"> • впровадження заходів політики обов'язкового резервування із позицій оптимізації її параметрів; • послаблення валютних обмежень, зокрема для експортерів, і ініціювання заходів для стимулювання надходження в країну валютної виручки; • подовження термінів погашення наданої ліквідності для окремих груп фінансових установ
<ul style="list-style-type: none"> • знецінення майна, що надано в забезпечення по кредитним операціям банків (зокрема, через зниження цін на ринку нерухомості, кризовий стан окремих галузей економіки тощо); • відсутність довіри до банківської системи 	Ризик ліквідності	<ul style="list-style-type: none"> • систематизація підходів до оцінки вартості цінних паперів – предметів застави; • розбудова механізмів надання державних фінансових гарантій комерційним банкам
<ul style="list-style-type: none"> • економічний спад; • радикальна зміна векторів розвитку економіки 	Криза ліквідності	<ul style="list-style-type: none"> • перехід до дискреційної монетарної політики; • розробка середньострокової стратегії курсоутворення

*Примітка: Доопрацьовано автором на основі джерел [48].

Аналіз банківської ліквідності, наведений в дослідженні, дає змогу виявити головні недоліки та прорахунки як центрального, так і інших банків, що зумовлює необхідність розробки і реалізації заходів щодо їх усунення (рис. 3.2).

Тож можна виділити основні напрямки вирішення проблем з ліквідністю вітчизняної банківської системи на макрорівні. Зокрема, ефективність механізму цінової валютної політики значно залежить від вибраного напрямку монетарної стратегії. Сучасні виклики призводять до змін існуючих монетарних моделей у світі[51].

Перехід України до режиму інфляційного таргетування ускладнюється як значним бюджетним дефіцитом, нерозвинутістю процентного каналу монетарної трансмісії, так і відсутністю незалежності Національного банку та гнучкості валютного курсу. Функція реакції демонструє певну залежність інструментальної змінної від цільових показників[50].

Функція правила «відкритої економіки» додає до цілей грошово-кредитної політики обмінний курс, зменшення мінливості (волатильності) якого має узгоджуватись з довгостроковою інфляційною стратегією центрального банку. Використання такого підходу на практиці вимагає підвищення волатильності валютного курсу та покращення ефективності трансмісійної дії процентного каналу.

Перспективи впливу процентних інструментів Національного банку на вартість міжбанківських кредитів, позик для реального сектору економіки й інші макроекономічні змінні (ВВП, інфляцію та валютний курс) є лімітованими.

Причини є:

- непроглядна політика рефінансування комерційних банків центральним банком;
- невідповідність між ставками рефінансування і мобілізацією коштів;
- відсутність зв'язків поміж ставками міжбанківського кредитного ринку і обліковою ставкою.

Актуальною є політика рефінансування банківських установ під заставу корпоративних цінних паперів і кредитних зобов'язань підприємств. Перспектива здійснення операцій рефінансування під заставу комерційних векселів, облігацій підприємств і майнових прав за договорами щодо раніше наданих банками кредитів передбачена відповідними положеннями НБУ.

МАКРОРІВЕНЬ				
Підвищення ефективності валютної політики НБУ		Удосконалення механізму рефінансування		Напрацювання механізмів заміщення зовнішніх ресурсів внутрішніми
Розробка середньострокової стратегії курсоутворення		Розробка методики оцінки кредитоспроможності емітентів боргових зобов'язань		Розвиток і розширення обсягів довгострокового рефінансування банківської системи
Зосередження зусиль на більш раціональному використанні валютних коштів		Систематизація підходів до оцінки вартості цінних паперів – предметів застави		Створення спеціальних державних фондів для підтримки ліквідності банків
Підвищення мотивації суб'єктів валютних відносин до підтримання збалансованих валютних позицій і страхування валютних ризиків		Запровадження «пулової» системи об'єднання забезпечення		Збільшення кількості банків, які мають право на отримання ліквідності у кризових ситуаціях
Вдосконалення політики валютних інтервенцій		Застосування відповідних інструментів рефінансування в комплексі з регулярним моніторингом фінансових установ		Подовження термінів погашення наданої ліквідності для окремих груп фінансових установ
Запровадження жорсткіших правил торгівлі на валютному ринку				
Удосконалення механізму управління гнучким валютним курсом				
МІКРОРІВЕНЬ				
Підвищення ефективності аналізу ліквідності банку	Перегляд підходів до оцінки запасів ліквідних активів	Підвищення ефективності аналізу потенційних джерел поповнення ліквідності	Перегляд підходів до встановлення лімітів на розриви ліквідності	Розробка порядку фонування активних операцій банку в умовах кризи

Рис.3.2. Заходи щодо забезпечення ліквідності на макро- та мікрорівні.

*Примітка: Узагальнено та побудовано автором на основі джерел [53].

Для успішної реалізації заходів з рефінансування банків під заставу боргових зобов'язань підприємств необхідно:

- 1) розробити механізм оцінки кредитоспроможності емітентів боргових зобов'язань, які можуть прийматися під забезпечення кредитів.
- 2) систематизувати підходи до оцінки вартості цінних паперів – як предметів застави. Важливим аспектом є методика пошуку та розрахунку ефективних ставок дисконтування;
- 3) впровадити «пулову» систему об'єднаного забезпечення: всі предмети застави об'єднати в один пул, що може використовуватись для всіх операцій рефінансування банків;
- 4) відповідні інструменти рефінансування необхідно застосовувати в комплексі із регулярним моніторингом фінансового стану підприємств[54].

Особлива увага приділяється механізмам заміщення зовнішніх банківських ресурсів внутрішніми. Такі механізми включають:

- розвиток та розширення обсягів довгострокового рефінансування банків, що дозволить не тільки компенсувати потребу банків в зовнішніх запозиченнях, а й посилити роль процентних чинників регулювання пропозиції грошей;
- створення спеціальних державних фондів з метою підтримки ліквідності банків і для подолання кризових явищ на ринку, зокрема з метою викупу цінних паперів;
- подовження термінів погашення наданих кредитів ліквідності для окремих груп банківських фінансових установ;
- розбудова механізмів видачі державних фінансових гарантій банківським установам, компенсації частини збитків по кредитах, виданих іншим кредитним організаціям, в яких була відкликана ліцензія;
- підвищення якості та розширення спектра банківських послуг у напрямку поєднання таких банківських продуктів, які приносять ризикові процентні доходи, із продуктами, які генерують безризикові комісійні доходи[55].

Проаналізувавши звітність вітчизняних банків, слід зазначити, що 12% банків використовують три та більше сценаріїв для аналізу та управління ліквідністю. Велика кількість банківських установ використовують лише сценарій кризи і більш сприятливих подій. Це не дає змоги повністю оцінити проблематику ліквідності та виробити оптимальні рішення. Тож, використовуючи стрес-тестування зарубіжних країн, виділяють 4 сценарії щодо покращення управління ліквідністю (рис. 3.3.).

Використання на практиці даних сценаріїв дасть змогу проаналізувати та спрогнозувати потенційні негативні фактори впливу на банківську ліквідність, а також підготувати комплекс управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію і подолання впливу негативних подій [56]. Для реалізації цих сценаріїв банкам потрібне належне інформаційне забезпечення, пов'язане, в першу чергу, з рівнем прозорості монетарної політики, що могла б сформувати належний рівень довіри учасників фінансового ринку до заходів НБУ.

Для покращення комунікаційної політики, НБУ слід виявити та оприлюднити чітко сформовану методику визначення довгострокової цілі власної діяльності, регулярно звітувати перед населенням та урядом про її виконання чи невиконання.

Головним аспектом є розробка монетарного правила, яке дасть можливість учасникам ринку розуміти «правила гри» та передбачати зміни в економіці.

Також важливим є надання своєчасних пояснень заходів монетарної політики та розробка прогнозних значення ключових макроекономічних індикаторів. Це стане можливим за умови ефективного використання комунікаційних каналів НБУ [58].

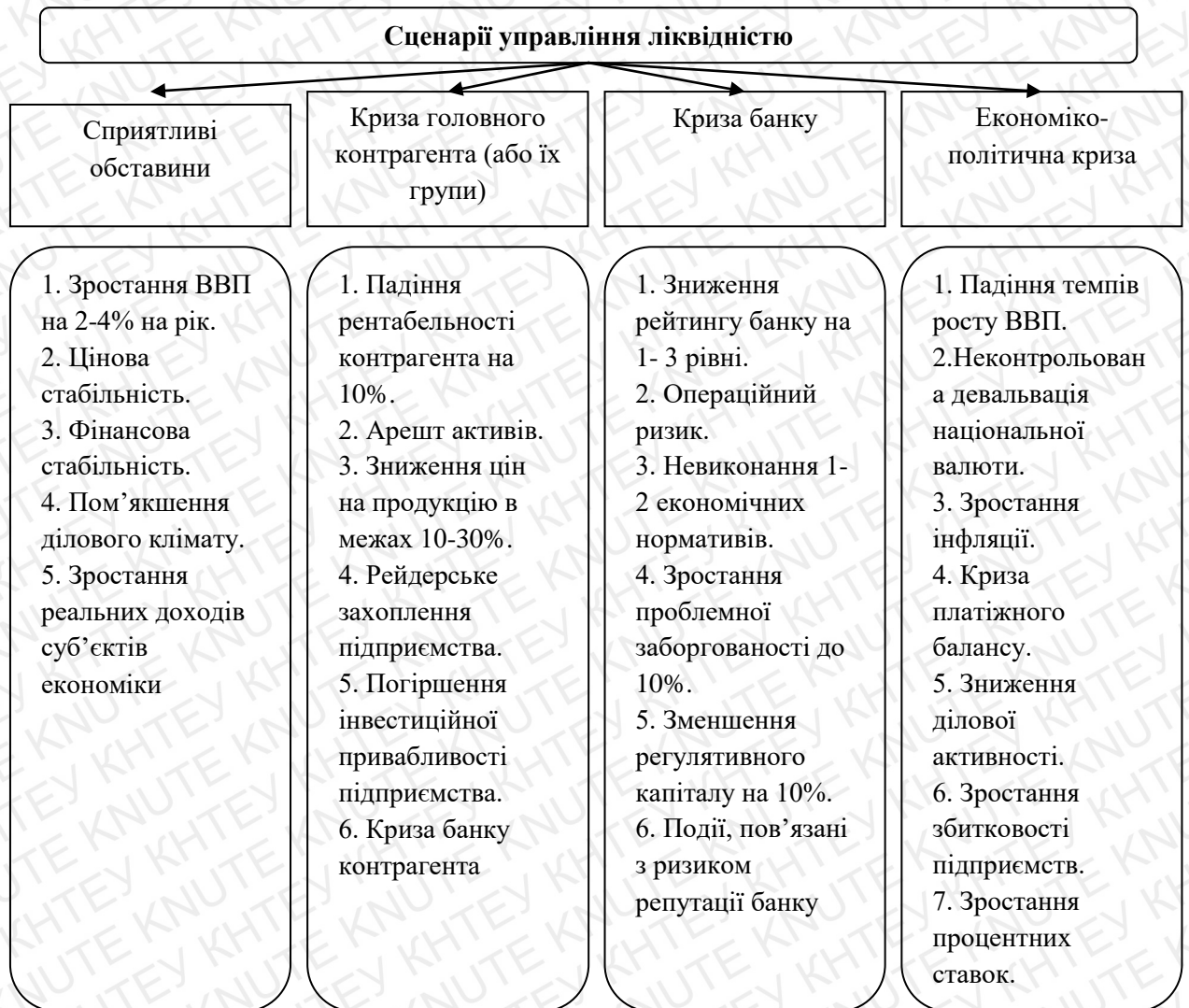

Рис.3.3. Сценарії управління ліквідністю банку[57].

На мікроекономічному рівні для покращення ефективності управління ліквідністю необхідно вжити таких заходів, як:

- 1) поліпшення ефективності аналізу ліквідності банків;
- 2) дослідження підходів до оцінювання запасів ліквідних активів, зокрема, потрібно звернути увагу на детальний аналіз ліквідності портфеля цінних паперів банку, що дозволить розуміти: який об'єм того або іншого портфеля цінних паперів можна реалізувати в заданий проміжок часу без істотних коливань ринку, відповідно – без істотних цінових коливань;
- 3) поліпшення ефективності аналізу потенційних джерел накопичення ліквідності, що передбачає моніторинг можливих джерел поповнення, і також розробку плану використання кожного з джерела поповнення ліквідності;

- 4) дослідження підходів до лімітування розривів ліквідності, метою чого, в залежності від ситуації, є зниження або збільшення даних лімітів, а також частіший перегляд розміру даних лімітів;
- 5) впорядкування фондування активних операцій банку у кризових умовах, яка повинна здійснюватись на основі перелічених вище способів аналізу ліквідності та супроводжуватися встановленням лімітів не тільки на розриви ліквідності, а також на здійснення активних операцій. Впорядкування фондування активних операцій відображає: які операції фондується банком, чи фондується сукупність операційних портфелів чи фондується лише кожна конкретна операція, який процес відбору заявок за недостатнього фондування тощо;
- 6) оптимізація інформаційної політики банку, спрямована на створення та підтримку позитивного іміджу банку, який позначається на довірі з боку населення та інших суб'єктів ринку. Вагомим заходом щодо удосконалення забезпечення ліквідністю банківських установ є вдосконалення їхньої організаційної структури [58].

Рекомендації щодо управління ліквідністю банку на мікрорівні:

- підвищення ролі аналізу чинників впливу на ліквідність банку, вдосконалення сценарного аналізу, що передбачає, крім сценаріїв, які охоплюють стандартні та більш несприятливі ринкові умови, розроблення сценаріїв управління ліквідністю в умовах загальноекономічної кризи та власних показників оцінки ліквідності банку, враховуючи специфіку його діяльності;
- перегляд підходів до оцінки запасів ліквідних активів, де зосередити увагу на аналізі ліквідності власного портфеля цінних паперів;
- підвищення ефективності аналізу потенційних джерел поповнення ліквідності, що передбачає моніторинг потенційних джерел поповнення, а також розроблення плану використання того чи іншого джерела поповнення ліквідності;

- перегляд підходів до встановлення лімітів на розриви ліквідності, що має на меті залежно від ситуації знижувати або збільшувати дані ліміти, а також збільшення частоти перегляду розміру даних лімітів;
- розроблення порядку фондування активних операцій банку в умовах кризи;
- удосконалення інформаційної політики банку тощо.

На макроекономічному рівні важливою рекомендацією є оптимізація організаційної структури комерційних банків, а саме створення підрозділу ризик-менеджменту, підрозділу оперативного управління ліквідністю, підрозділу методології та залучення до управління ліквідністю відділу зв'язків із громадськістю.

Також однією з рекомендацій є розроблення стратегій управління ліквідністю та планів у разі виникнення непередбачуваних подій. Варто зауважити, що під час розроблення стратегії управління ліквідністю необхідно проаналізувати великий обсяг інформації не лише про діяльність банку, а й про функціонування і розвиток економіки країни, політичну ситуацію, розвиток міжнародних ринків тощо.

Враховуючи виклики, які ймовірно банки переживаючи, організації повинні взяти певні кроки для вирішення цих проблем оперативно ефективно управляти поточним ризиком ліквідності та краще підготуватися до більш довгострокових дій.

Задля забезпечення адекватного управління ліквідністю банку у період кризи, надаємо рекомендації, що в свою чергу будуть передбачати реакцію банку на нововведень регулятора або інших змін та попереджати негативний вплив на діяльність банку. Їх сутність полягає у таких завданнях:

- Розробити обґрунтовану програму обмеження обсягу неліквідних активів шляхом скорочення нестабільного фінансування.
- Запровадити диференційованих ставок з короткострокових та довгострокових вкладень задля оперативного впливу на зміни у структурі доходів.

- Врахувати в структурі витрат при збільшенні вартості фінансування додаткове вивільнення коштів.
- Зважаючи на нові вимоги встановити систему лімітування з юридичними та фізичними особами, з видів валют та термінів кредитування.
- Залежно від структури балансу тимчасово змінити пріоритети з кредитування на збільшення портфеля ОВДП.
- Оцінити вплив нововведених нормативів на прибутковість та врахувати їх вплив на бізнес-процеси банку.
- Оцінити стратегію ліквідності банку в існуючій структурі банку та визначити відповідність новим вимогам.
- Вдосконалити депозитну політику банку в контексті стимулювання довгострокових вкладів фізичних осіб;
- Визначити систему індикаторів моніторингу рівня ліквідності в контексті їх відповідності новим вимогам;
- Обрати інструментарій оцінки ризику ліквідності (стрес-тестування);
- Здійснювати детальне прогнозування грошових потоків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі було проведено аналіз динаміки ліквідності комерційного банку АТ «УКРСИББАНК», проаналізовано методики стрес-тестування, визначено індивідуальні особливості банку АТ «УКРСИББАНК».

За результатами досліджень, проведених в роботі, можна зробити наступні висновки.

1) Ліквідність банку – це його спроможність забезпечити своєчасне виконання всіх зобов'язань перед вкладниками, кредиторами та акціонерами, можливість залучати в необхідному обсязі вільні кошти юридичних і фізичних осіб, надавати кредити та інвестувати у розвиток економіки країни.

2) З метою захисту інтересів клієнтів та забезпечення фінансової надійності банків НБУ встановлює для всіх банків економічні нормативи. Серед них є і нормативи ліквідності, виконання яких покликане забезпечити достатню ліквідність комерційних банків, допомагає проаналізувати здатність комерційного банку виконувати свої зобов'язання, а в динаміці — ще й оцінити тенденції змін ліквідності банку, знання яких є необхідною передумовою якісного управління ліквідністю, а отже, й доброго фінансового становища банку, стабільності всієї банківської системи.

3) Розгляд ліквідності банку доцільно розглядати на двох рівнях: мікро- та макрорівнях. На мікрорівні ліквідність банку визначається як його спроможність забезпечити виконання своїх зобов'язань перед клієнтами, позичальниками і кредиторами своєчасно і у повному обсязі за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел з мінімальними витратами та здатність фінансувати зростання власних активів.

4) На макрорівні під ліквідністю банківської системи потрібно розуміти такий стан взаємопов'язаних і взаємозалежних банківських установ країни, який відображає їхні можливості безперебійно виконувати свої платіжні

зобов'язання при умові ефективного застосування емісійного потенціалу центрального банку відповідно до цілей його грошово-кредитної політики.

5) Досліджено динаміку розвитку банківської системи України на основі нормативів та додаткових показників ліквідності, які доцільно використовувати для економічно нестабільних умов. Безпосередньо ліквідність розглянуто у якості важливого індикатора надійності банківського сектору та компоненти повернення довіри до фінансових посередників.

6) У даний момент банківській системі України спостерігається значний надлишок ліквідних ресурсів. Проблема короткострокового фондування значно підвищує ризики ліквідності, а тим більше не сприяє вкладенням інвестицій в довгострокові проекти. Динаміка процесів у банківській системі впродовж другої половини 2019 р. та початку 2020 р. змушує констатувати виникнення кризи надлишкової ліквідності банківської системи України. Слід помітити, що уже тривалий час спостерігається непродуктивне використання високоліквідних активів. Найвагомим доказом непродуктивного використання високоліквідних активів банками України є порівняння величини коштів банків у депозитних сертифікатах НБУ (вільних високоліквідних коштів, які банки мали б спрямовувати на кредитування реального сектору економіки) та кредитного портфеля банківської системи.

7) НБУ істотно удосконалив механізм регулювання ліквідності банківської системи, нівелювавши вплив міжбанківського кредитування, натомість спричинив пріоритетність механізму рефінансування та депозитних сертифікатів, що максимізувало вплив НБУ на регулювання ліквідності банківської системи України.

8) Банк регулярно (не рідше одного разу на квартал) здійснює стрес-тестування з метою оцінки ризиків та визначення своєї спроможності протистояти потрясінням та загрозам, на які банк наражається під час своєї діяльності, або які можуть виникнути в майбутньому. Банк розробляє єдиний внутрішньобанківський документ або окремі розділи щодо стрес-тестування у відповідних документах щодо кожного з видів ризиків про порядок

здійснення/проведення стрес-тестування (програма проведення стрес-тестування). Мета стрес-тестування ліквідності - проаналізувати, чи має фінансова установа достатньо джерел фінансування, щоб протистояти несподіваним зривам ринку, враховуючи її склад балансу, профіль фінансування та бізнес-стратегію.

9) АТ «Укрсиббанк» є дуже добре забезпечений капіталом (основним і регулятивним) та ліквідністю, на що вказують показники відповідних нормативів. Портфель активів банку добре диверсифікований, що позитивно відображається на його якісних характеристиках. Також слід підкреслити, що впродовж 9 останніх кварталів АТ «Укрсиббанк» демонстрував високі фінансові результати. Здатність АТ «Укрсиббанк» можна високо оцінити в непростих макроекономічних умовах діяльності генерувати обсяги доходів та прибутку, що позитивно впливає на його кредитний рейтинг. І як по всій банківській системі, та і по АТ «Укрсиббанк» спостерігається забезпечення ліквідністю, точніше надлишок ліквідних коштів.

10) Окрім регулювання з боку НБУ, кожен банк окремо має запобігати надмірному підвищенню ризику ліквідності за допомогою ефективного банківського менеджменту, головними складовими якого повинні бути такі:

- безперервний моніторинг та аналізування потреб банку в ліквідних засобах для уникнення їх дефіциту та профіциту;
- розроблення коротко- та довгострокових планів і стратегій щодо діяльності банку за умови незбалансованої ліквідності та форс-мажорних обставин;
- управління коррахунками, лімітами та касою банку;
- контролювання усіх сфер діяльності банку, які пов'язані із ризиком ліквідності, зокрема, залученням та розміщенням коштів, коригування рівня процентних ставок.

11) Сутність рекомендацій полягає у таких завданнях:

- Розробити обґрунтовану програму обмеження обсягу неліквідних активів шляхом скорочення нестабільного фінансування.

- Запровадити диференційованих ставок з короткострокових та довгострокових вкладень задля оперативного впливу на зміни у структурі доходів.
- Врахувати в структурі витрат при збільшенні вартості фінансування додаткове вивільнення коштів.
- Зважаючи на нові вимоги встановити систему лімітування з юридичними та фізичними особами, з видів валют та термінів кредитування.
- Залежно від структури балансу тимчасово змінити пріоритети з кредитування на збільшення портфеля ОВДП.
- Оцінити вплив нововведених нормативів на прибутковість та врахувати їх вплив на бізнес-процеси банку.
- Оцінити стратегію ліквідності банку в існуючій структурі банку та визначити відповідність новим вимогам.
- Вдосконалити депозитну політику банку в контексті стимулювання довгострокових вкладів фізичних осіб;
- Визначити систему індикаторів моніторингу рівня ліквідності в контексті їх відповідності новим вимогам;
- Обрати інструментарій оцінки ризику ліквідності (стрес-тестування);
- Здійснювати детальне прогнозування грошових потоків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Gruning H. Analyzing Banking Risk A Framework for Assessing Corporate Governance and Risk Management/ Hennie van Greuning, Sonja Brajovic Bratanovic. The International Bank for Reconstruction and Development/ THE WORLD BANK, 2009. 442 p
2. Duttweiler R. Managing liquidity in banks. A top down approach. A John Wiley & Sons Ltd, 2009. 286 p.
3. Дзюблюк О., Рудан В. Управління ліквідністю банківської системи України: монографія. Тернопіль «Вектор», 2016. 290 с.
4. Литвинюк М., Демиденко В. Ліквідність банку та банківської системи як показник ефективності діяльності банку та її вплив на прибутковість комерційного банку. «Економіка і суспільство». 2017. № 10. С. 631–636.
5. Бойко А.С. Фактори впливу на забезпечення банківської ліквідності в Україні. Агросвіт. 2018. № 11. С. 43-47
6. Герасимович А. Коефіцієнтний аналіз ліквідності балансу банку. Вісник КЕФ КНЕУ імені В. Гетьмана. 2011. № 1. С. 11-17.
7. Шептуха О. Сучасний стан та проблеми банківської ліквідності в Україні. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 3 (20). С.468-473.
8. . Руденок О.О., Волкова В.В. Особливості управління ліквідністю банків України в умовах запровадження нормативу LCR. Економіка і організація управління, № 2 (30) 2018. С. 103-110.
9. Карчева Г.Т., Запорожець С.В., Чібісова В.Ю. Сучасні підходи до управління ризиком ліквідності. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 7. С. 686-691.
10. Вожжов С.В. Економічна сутність банківської ліквідності / С.В. Вожжов, О.С Злагодух // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Вип. 109/2010. Серія: Економіка і фінанси. - Севастополь, 2010. - С. 14-19.
11. Шварц О. В. Ліквідність банківської системи України в умовах економічної кризи / О. В. Шварц // Бізнес Інформ. – 2015. – № 1. – С. 291–297.
12. Кочетигова Т.В. Зарубіжний досвід управління ліквідністю комерційного банку / Т.В. Кочетигова, Д.С. Кожухар // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип.11. – С. 709-712.

13. Катан Л.І. Управління ліквідністю комерційних банків / Л.І. Катан, Ю.С. Марченко // Молодий вчений. – 2017. – № 5 (45). – С. 588-591.
14. Принципи ефективного управління ліквідністю у банківських установах [Електронний ресурс] / Базельський комітет з Банківського нагляду. – Базель. – Лютий 2000 р. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Risks/index.htm.
15. Криклій О.А. Методичне забезпечення аналізу ліквідності банку в посткризових умовах / О.А. Криклій, Д.О. Рябіченко. – Ефективна економіка. – 2012. - №7. – [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/efek_2012_7_4%20(2).pdf
16. Basel III: international regulatory framework [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bis.org/bcbs/basel3.htm?m=3%7C14%7C572>
17. Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) : Рішення Правління Національного банку України від 15 лютого 2018 року № 101-рш. URL: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=64531891>
18. Постанова Правління НБУ «Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) від 15 лютого 2018 року №13 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bang.gov.ua/document/download?docId=645446644>
19. Методика розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR), затверджена Постановою Правління Національного банку України від 24.12.2019 № 1001-рш. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1001500-19#n11>.
20. Про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи [Електронний ресурс]: Положення НБУ від 17.09.2015р. № 615: станом на 12 січ. 2019 р. / Законодавство України : [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15>.
21. Базельський комітет з банківського нагляду, Базель III: коефіцієнт чистого стабільного фінансування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bis.org/publ/bcbs271.pdf>
22. Статистика НБУ [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.

23. Еркес О.Є. Нові нормативи ліквідності в системі ризик-орієнтованого нагляду за діяльністю банків України / О.Є. Еркес, Т.М. Гордієнко // Економіка та суспільство. - № 20. – 2019. – С. 635-642.
24. Фінансовий механізм управління ліквідністю банку: монографія / [Бурденко І.М., Дмитрієв Є.Є., Ребрик Ю.С., Серпенінова Ю.С.]; за заг.ред.кен. Ю.С. Серпенінової. – Суми: Університетська книга, 2011. – 136с.
25. Скок Є. М. Ліквідність банківської системи та операції, що призводять до її зміни / Є. М. Скок // Економіка. Управління. Інновації. – 2013. – № 2. – С. 6–19
26. Шийко В.І. Оцінювання управління ліквідністю банківських установ / В.І. Шийко // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. - № 12. – С. 68-74.
27. Задерей Н. Стандарти управління ліквідністю банків. Національний банк України. 2018. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=69900831>
28. Руденок О.В. Управління ліквідністю банку в умовах переходу до нового стандарту Базель III / О.В. Руденок, В.В. Волкова // Економіка і організація управління. – 2018. - №1. – С.104-111.
29. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] / Офіційне Інтернет-представництво НБУ. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798
30. Економічні нормативи та ліміти відкритої валютної позиції [Електронний ресурс] / Офіційне Інтернет-представництво НБУ. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593
31. Офіційний сайт Національного банку України, розділ статистика. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>
32. Річна фінансова звітність 2019 року // АТ «УКРСИББАНК». URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/financial-reports/>
33. Гірняк В.В., Путьківський Т.А. Управління ліквідністю банків за умов економічної нестабільності (на прикладі АТ «Ощадбанк». Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 22. С. 766-773.
34. І.Ю. Оцінка ризику ліквідності банківської системи України / Статистичне та експертно-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком економіки і соціальної сфери: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. — Чернігів: ЧНТУ, 2017. — 122 с.

35. Martin A. An Economic Analysis of Liquidity Saving Mechanisms / A. Martin, J. McAndrews // Federal Reserve Bank of New York Economic Policy Review. – 2008. – № 14. – P. 25–39.
36. Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision / Bank for International Settlements. – Basel: September 2008. – 38 p
37. Національний банк України: Методологія стрес-тестування [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
38. Ребрик Ю. С. Стрес-тестування як інструмент оцінки ризику ліквідності банку / Ю. С. Ребрик // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2009. - № 2. - С. 338-342.
40. Principles for sound stress-testing practices and supervision [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.bis.org/publ/bcbs147.pdf>
41. Коваленко Д. І. Діагностика ліквідності та платоспроможності у системі антикризового управління / Д. І. Коваленко, П. П. Гуминюк // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2017. - № 15(2). - С. 30-35.
40. Семенча І. Є. Ліквідність банківської системи в умовах фінансової нестабільності / І. Є. Семенча // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 686–689.
41. Шептуха О. Сучасний стан та проблеми банківської ліквідності в Україні. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 3 (20). С.468-473.
42. Олещенко Л. Г. Сучасний стан та проблеми ліквідності банківської системи України / Л. Г. Олещенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2213>.
43. Національний банк України: Стрес-тестування банків України 2019р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Stress_Test_Results_2019.pdf?v=4
44. Національний банк України: Звіт про фінансову стабільність(станом на червень 2020р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H1.pdf?v=4
45. Івасів І. Б. Лімітування ризику ліквідності банку на основі стрес-тестування / І. Б. Івасів, О. Ю. Фуксман // Економіка та держава. – 2014. – № 11. – С. 85–89.

46. Вдовенко Л. О. Тенденції розвитку банківської системи в контексті впливу фінансової кризи / Л. О. Вдовенко, В. А. Думбровський // *Modern economics*. - 2018. - № 8. - С. 37-44
47. Стукан І. Ю. Формування ефективних сценаріїв щодо управління рівнем ліквідності банківської системи України / І. Ю. Стукан // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2017. – № 22. – С. 57–60.
48. Карчева Г.Т. Сучасні підходи до управління ризиком ліквідності банків / Г.Т. Карчева, С.В. Запорожець, В.Ю. Чібісова // *Глобальні та національні проблеми економіки*. — №7. — 2016. — С. 686—691.
49. Диба М. І. Динамічний індикатор ліквідності банківської системи в умовах економічної нестабільності / М. І. Диба, І. Ю. Стукан // *Інвестиції: практика та досвід*. - 2018. - № 10. - С. 15-21.
50. Стукан І. Ю. Формування ефективних сценаріїв щодо управління рівнем ліквідності банківської системи України / І. Ю. Стукан // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2017. – № 22. – С. 57–60.
51. Лавренюк В. В. Сутність та оцінка системного ризику з позиції ліквідності банківської системи / В. В. Лавренюк, В. В. Шевчук // *Проблеми економіки*. – 2016. – № 4. – С. 213–222.
52. Стукан І. Ю. Ліквідність банківської системи як індикатор економічної нестабільності / І. Ю. Стукан, А. П. Стрижак // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. - 2015. - № 5(1). - С. 146-152.
53. Фуксман О. Ліквідність у забезпеченні стабільності банку / О. Фуксман // *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. – 2013. – № 4. – С. 57-68.
54. Успенко В. І. Аналіз сучасного стану ліквідності банків України / В. І. Успенко, О. С. Хижняк // *Економічні науки*. – 2016. – № 1. – С. 191–195.
55. Бондаренко Д. Управление активами и пассивами в условиях кризиса. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www/ifc.org/RBAP.
56. Прасолова С.П. Особливості удосконалення управління ліквідністю банків України у посткризовий період / С.П. Прасолова, І.О. Чабанівський // *Економічна система України в умовах глобалізаційних викликів Е457 XXI століття: Мат-ли доп. міжнар. наук.-практичної конференції (м. Чернівці, 10*

квітня 2018 р.) – Чернівці: Буковинський центр економічної освіти та бізнесу, 2018. – 152 с

57.Рябініна Л. Ліквідність банківської системи та роль НБУ в її підтримці / Л. Рябініна // Банківська справа. – 2010. – № 2/3. – С. 51-59.

58. Литовченко О.Ю. Фактори впливу на ліквідність банку / О.Ю. Литовченко, О.С. Хомяченко. [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_NPRT_2015/Economics/1_196813.doc.htm. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 20.11.2018.

ДОДАТКИ

Додаток А

Визначення поняття «ліквідність банку»

Автор	Визначення поняття «ліквідність банку»
Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368	Здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів і строками й сумами виконання зобов'язань банку, а також строками і сумами інших джерел і напрямів використання коштів (надання кредитів, інші витрати)
А. О. Єпіфанов Н. Г. Маслак І. В. Сало	Затність банку своєчасно виконувати свої зобов'язання, причому не тільки щодо повернення вкладених коштів з виплатою встановленої плати, а й щодо надання кредитів;
А. М. Мороз	Здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань. Ліквідність визначається збалансованістю між термінами і сумами погашення активів і сумами виконання зобов'язань банку, а також термінами і сумами інших джерел та напрямів використання коштів типу видачі кредитів та понесених витрат
М. І. Савлук	Здатність банку в будь-який момент часу виконувати свої зобов'язання перед вкладниками (фізичними та юридичними особами) в грошовій формі, на першу вимогу та в повній сумі
З. І. Щибиволок	Мобільність активів банку для забезпечення вчасного виконання заздалегідь взятих зобов'язань та вимог, що виникли в процесі господарювання
І. Б. Івасів	Спроможність банку виконувати свої зобов'язання, можливість задоволення кредитних заявок, які відповідають його стандартам кредитування

Примітка: складено автором на основі джерел [2,3,4,5,6,7]

**Нормативно-правова база щодо регулювання ліквідності банків в
Україні**

1	Закон України «Про банки і банківську діяльність»
2	Закон України «Про Національний банк України»
3	Інструкція про бухгалтерський облік доходів і витрат банку: Затверджена Постановою Правління НБУ від 18.06.03 № 255
4	Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Затверджена Постановою Правління НБУ від 28.08.01 № 368
5	Постановою Правління НБУ від 24 грудня 2019 року №158 "Про запровадження коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR)"
6	Положення про організацію системи управління ризиками в банках України, що затверджене постановою Правління від 11.06.2018 НБУ №64
7	Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи : Постанова Правління Національного банку України від 17.09.2015 р. № 615 (дата оновлення 23.04.2020).
8	Постанова Правління Національного банку України від 14 грудня 2016 року №411 "Про затвердження Положення про екстрену підтримку Національним банком України ліквідності банків"
9	Постанова Правління Національного банку України від 20 червня 2012 року №411 " Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп"(оновлення 24.12.2019)

Чинники впливу на ліквідність банків

Зовнішні чинники	Внутрішні чинники
Загальний стан і розвиток економіки країни (рівень інфляції, динаміка ВВП, фінансові результати діяльності підприємств, доходи і заощадження населення, розвиток ринку цінних паперів, банківська конкуренція тощо)	Фінансовий стан банку
Стан економіки	Структура й динаміка клієнтської бази
Політична ситуація	Структура й динаміка активів та пасивів банку
Соціальні чинники	Рівень організації банківського менеджменту і маркетингу
Політика НБУ	Якість кредитного портфелю та портфелю цінних паперів
Особливості регіонального розвитку економіки	

Примітка: складено автором на основі джерел [5]

Нормативи банківської ліквідності відповідно до вимог Базель III

Показник ліквідності	Призначення	Метод розрахунку	Нормативне значення
LCR	Дає змогу оцінити, чи має банк можливість продовжувати свою діяльність протягом найближчих 30 днів.	Відношення ліквідних активів до чистого грошового відтоку.	$\geq 100\%$
NSFR	Дає змогу оцінити ліквідність банку з тимчасовим горизонтом в 1 рік.	Відношення наявних стабільних джерел фінансування до необхідного обсягу стабільного фінансування	$\geq 100\%$

Примітка: складено автором на основі джерел [23]

**Значення нормативів ліквідності по системі банків України за період
01.01.2014- 01.01.2019 роки**

Норматив ліквідності		2014	2015	2016	2017	2018	2019
		рік	рік	рік	рік	рік	рік
Н4	Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20), %	56,99	57,13	78,73	60,79	55,55	68,66
Н5	Норматив поточної ліквідності (не менше 40), %	80,86	79,91	79,98	102,14	108,08	99,12
Н6	Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60), %	89,11	86,14	92,87	92,09	98,37	93,52

Примітка: розраховано автором на основі джерел [31]

Активи та пасиви АТ «УКРСИББАНК» станом на 31.12.2018-31.12.2019рр

№	Найменування статті	2018	2019	Відхилення	
				абсолютне	відносне
1	Готівкові кошти	2 332 174	2 190 833	-141 341	-6,06
2	Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви	2 458 291	3 135 959	677 668	27,57
3	Обов'язкові резерви	2 458 291	2 624 289	165 998	6,75
4	Кошти в інших фінансових установах	12 363 134	10 192 271	-2 170 863	-17,56
5	Деривативи	12 402	20 577	8 175	65,92
6	Кредити та заборгованість клієнтів	26 138 396	21 373 030	-4 765 366	-18,23
7	Цінні папери та інвестиції	5 464 786	13 343 299	7 878 513	144,17
8	Майно та обладнання	1 211 698	1 242 673	30 975	2,56
9	Інвестиційна нерухомість	172	4	-168	-97,67
10	Нематеріальні активи	476 111	522 618	46 507	9,77
11	Відстрочені податкові активи та передоплати з податку на прибуток	446 525	61 060	-385 465	-86,33
12	Активи, утримувані для продажу	164 101	0	-164 101	-100,00
13	Інші активи	1 020 668	686 339	-334 329	-32,76
14	УСЬОГО АКТИВІВ	52 088 458	53 318 203	1 229 745	2,36
15	Заборгованість перед іншими фінансовими установами	5 927	3 979	-1 948	-32,87
16	Деривативи	7 387	702	-6 685	-90,50
17	Кошти клієнтів	41 060 564	45 292 037	4 231 473	10,31

Продовження дод. Ж

18	Інші зобов'язання	1 157 934	838 889	-319 045	-27,55
19	Субординований борг	3 066 893	249 348	-2 817 545	-91,87
20	Зобов'язання з податку на прибуток	0	4 765	4 765	
	УСЬОГО			1 091 015	2,41
21	ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	45298705	46389720		
22	Статутний капітал	5 081 998	5 081 998	0	0,00
23	Емісійний дохід	850 198	850 198	0	0,00
24	Резерви переоцінки	3 972	5 475	1 503	37,84
25	Нерозподілений прибуток	853 554	990 781	137 227	16,08
26	Всього ВК, що належить Банківській групі	6 789 722	6 928 452	138 730	2,04
27	Неконтрольована частка	31	31	0	0,00
28	УСЬОГО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	6 789 753	6 928 483	138 730	2,04
29	УСЬОГО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	52 088 458	53 318 203	1 229 745	2,36

*Примітка: складено автором на основі джерел [32]

**Терміни погашення за договорами АТ «УКРСИББАНК» станом на
31.12.2019р.**

	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	Більше 12 місяців	Строк погаше ння не визнач ений	
Активи:						
Грошові кошти	2 190 833					6 272
Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви	3 135 959					7 387
Кошти в інших фінансових установах за амортизованою вартістю	8 858 640	856 125	477 506			41 232 291
Деривативи	2 513	5 327	12 737			3 111 382
Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою вартістю	13 423 815	3 018 936	2 629 680	2 300 599		1 003 197
Цінні папери та інвестиції в асоційовані компанії	8 767 271	-	284 789	4 280 325	10 914	13 343 299

Продовження дод.Е

Інші фінансові активи	322 327					322 327
Всього фінансових активів	36 701 358	3 880 388	3 404 712	6 580 924	10 914	50 578 296
Зобов'язання:						
Заборгованість перед іншими фінансовими установами за амортизованою вартістю	345	-	22	5 905		
Деривативи	6 841	104	442			
Кошти клієнтів	38 820 568	901 507	1 352 915	157 301		
Субординований борг	-	-	2 815 470	295 912		
Інші фінансові зобов'язання	1 003 197	-	-	-		
Умовні та кредитні зобов'язання	1 133 048	-	-	-		
Усього потенційних майбутніх виплат за фінансовими зобов'язаннями	40 963 999	901 611	4 168 849	459 118		

Продовження дод.Е

Зобов'язання:						
Заборгованість перед іншими фінансовими установами за амортизованою вартістю	1	-	-	3 978	-	3 979
Деривативи	441	91	170	-	-	702
Кошти клієнтів	43 687 789	811 346	708 831	84 071		45 292 037
Субординований борг			249 348			249 348
Інші фінансові зобов'язання	636 825	-	3 508	6 211	-	646 544
Всього фінансових зобов'язань	44 325 056	811 437	961 857	94 260	-	46 192 610
Чистий розрив ліквідності	(7 623 698)	3 068 951	2 442 855	6 486 664	10 914	4 385 686
Кумулятивний розрив ліквідності станом на 31 грудня 2019 року	(7 623 698)	(4 554 747)	(2 111 892)	4 374 772	4 385 686	
Зобов'язання, пов'язані з кредитуванням	1 107 561	-	-	-	-	1 107 561

*Примітка: складено автором на основі джерел [32]

**Терміни погашення за договорами АТ «УКРСИББАНК» станом на
31.12.2018р.**

	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	Більше 12 місяців	Строк пога шенн я не визна чений	
Активи:						
Грошові кошти	2 332 174	-	-	-	-	2 332 174
Кошти в Національному банку України та обов'язкові резерви	2 458 291	-	-	-	-	2 458 291
Кошти в інших фінансових установах за амортизованою вартістю	6 855 141	2 761 033	2 746 960	-	-	12 363 134
Деривативи	1 675	7 055	3 672	-	-	12 402
Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою вартістю	13 442 111	6 080 740	2 427 281	4 188 264	-	26 138 396
Цінні папери та інвестиції в асоційовані компанії	4 193 190	98 047	452 878	711 260	9 411	5 464 786

Продовження дод. II

Інші фінансові активи	766 671	-	-	-	-	766 671
Всього фінансових активів	30 049 253	8 946 875	5 630 791	4 899 524	9 411	49 535 854
Зобов'язання:						
Заборгованість перед іншими фінансовими установами за амортизованою вартістю	3	-	22	5 902	-	5 927
Деривативи	6 841	104	442	-	-	7 387
Кошти клієнтів	38 697 352	884 790	1 324 470	153 952	-	41 060 564
Субординований борг	-	-	2 775 426	291 467	-	3 066 893
Інші фінансові зобов'язання	1 003 197	-	-	-	-	1 003 197
Всього фінансових зобов'язань	39 707 393	884 894	4 100 360	451 321	-	45 143 968
Чистий розрив ліквідності	(9 658 140)	8 061 981	1 530 431	4 448 203	9 411	4 391 886
Кумулятивний розрив ліквідності станом на 31 грудня 2019 року	(9 658 140)	(1 596 159)	(65 728)	4 382 475	4 391 886	

*Примітка: складено автором на основі джерел [32]

**Структура та динаміка портфелю цінних паперів
станом на 01.01.2019-01.01.2020рр**

	2019	2020
Цінні папери та інвестиції, що обліковуються за амортизованою вартістю:		
Депозитні сертифікати НБУ	4 210 125	8 715 088
Облігації внутрішньої державної позики України	929 326	2 258 959
Боргові цінні папери, випущені міжнародними фінансовими організаціями	414 062	1 782 095
Боргові цінні папери, випущені іноземними органами державної влади	-	632 635
Мінус: Резерв під очікувані кредитні збитки	(98 138)	(123 944)
Всього цінних паперів та інвестицій, що обліковуються за амортизованою вартістю	5 455 375	13 264 833
Цінні папери та інвестиції, що обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки у складі прибутку або збитку:		
Облігації внутрішньої державної позики України	-	67 552
Акції компаній, що не котируються на ринку	9 411	10 914
Всього цінних паперів та інвестицій, що обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки у складі прибутку або збитку	9 411	78 466
Всього цінних паперів та інвестицій	5 464 786	13 343 299

*Примітка: складено автором на основі джерел [32]

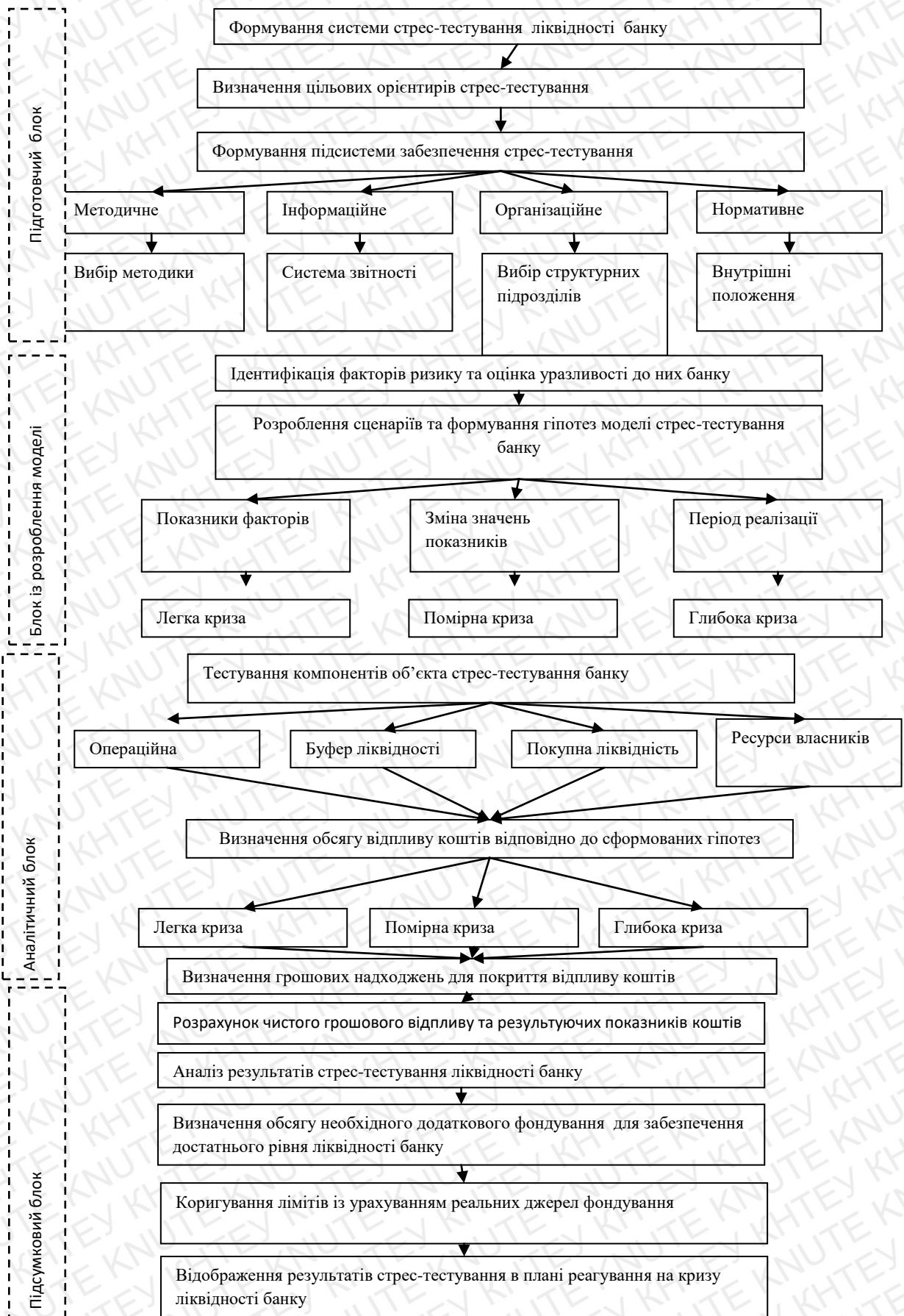

Рис. Алгоритм стрес-тестування ліквідності банку[43].

